

38241-7/2015/1

**Metodologije
v zvezi s prihodnjo regulacijo medoperaterskih
upoštevnihi trgov
za dostop do širokopasovnega omrežja**

Ljubljana, december 2015

Kazalo

Kazalo	2
1. Uvod	4
1.1 Priporočilo o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah	5
1.2 Priporočilo o upoštevnih trgih proizvodov in storitev, ki so lahko predmet predhodnega urejanja.....	5
2. Definicije trgov	7
2.1 Maloprodajni trgi.....	7
2.2 Medoperaterski trgi.....	8
2.3 Trg 3a »Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji«	9
2.4 Trg 3b »Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg«.....	13
2.5 Trg 4 »Veleprodajni visokokakovostni dostop na fiksni lokaciji«	15
3. Enakovrednost vložkov (EOI) in enakovrednost učinka (EEO)	17
3.1 Zahteve glede zagotavljanja kakovosti storitev (SLA, SLG in KPI)	19
3.2 Zahteve glede informacij, ki bi morale biti vključene.....	27
3.3 Zahteve glede informacijskega sistema	30
3.4 Način oblikovanja režima za spremljanje skladnosti	31
4. Tehnična ponovljivost	35
5. Geografska segmentacija	39
6. Ekonomska ponovljivost	44
6.1 Regulacija upoštevnih trgov za dostop do širokopasovnega omrežja	44
6.2 Definicija izračuna predhodnega preskusa gospodarske ponovljivosti.....	44
6.3 Preskus enako učinkovitega operaterja (EEO) ali prilagojenega enako učinkovitega operaterja (adjusted EEO) – učinkovitost operaterja.....	45
6.4 Ustrezen stroškovni standard.....	45
6.5 Metode amortizacije	46
6.6 Ustrezen donos.....	46
6.7 Maloprodajni stroški	46
6.8 Regulirani veleprodajni stroški.....	47
6.9 Drugi neregulirani veleprodajni stroški	47
6.10 Ustrezno časovno obdobje.....	47
6.11 Vodilni produkti.....	48
6.12 Stopnja agregacije produktov	48
6.13 Paketi storitev.....	48
6.14 Promocije in občasni popusti	49
7. Model LRIC+	50

Seznam uporabljenih kratic.....	55
Kazalo vprašanj.....	56

1. Uvod

V letih 2013 in 2014 je Evropska komisija pripravila in objavila dve priporočili, ki imata bistven vpliv na prihodnjo regulacijo medoperaterskih upoštevni trgov za dostop do širokopasovnega omrežja, in sicer:

- Priporočilo o doslednih obveznostih nediskriminacije ter metodologijah za izračun stroškov za spodbujanje konkurence in izboljšanje okolja za naložbe v širokopasovne povezave¹ (v nadaljevanju: Priporočilo o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah) in
- Priporočilo o upoštevni trgih proizvodov in storitev v sektorju elektronskih komunikacij, ki so lahko predmet predhodnega urejanja² (v nadaljevanju: Priporočilo o upoštevni trgih).

Zaradi napovedanih sprememb priporočil in posledično bistvenih sprememb v načinu regulacije navedenih upoštevni trgov, je agencija sprejela odločitev, da bo z regulacijo trgov širokopasovnega dostopa počakala na končni verziji obeh dokumentov. Kot pričakovano, so bile spremembe precejšnje, tako v določitvi upoštevni trgov, kot tudi v načinu regulacije. Tako se je agencija odločila, da z namenom čim zgodnejšega vključevanja deležnikov v postopke analiz in na njihovi podlagi oblikovanja regulacije upoštevni trgov 3a »Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji«, 3b »Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg« in 4 »Veleprodajni visokokakovostni dostop na fiksni lokaciji« pripravi metodološki pregled novosti in sprememb, ki jih v regulatorno okolje vnašata navedeni priporočili in na podlagi teh oblikuje metodologije za prihodnjo regulacijo predmetnih upoštevni trgov. Agencija namreč meni, da bo le s pravočasnim vključevanjem pogledov in mnenj deležnikov mogoče vzpostaviti bodočo regulacijo v smislu doseganja ciljev tako na strani spodbujanja konkurence na trgu in posledično izboljšanjem pogojev za končne uporabnike, kot tudi s strani ustvarjanja predvidljivega regulatornega okolja, ki bo spodbudilo investiranje na trgu. Istočasno želi agencija pospešiti investiranje v izgradnjo širokopasovnih povezav, s tem tudi zvišanje hitrosti prenosa dostopa do interneta in posledično doseganje ciljev Evropske digitalne agende.

Zato je agencija pripravila dokument o metodologijah v zvezi s prihodnjo regulacijo medoperaterskih upoštevni trgov za dostop do širokopasovnega omrežja. Dokument je posvetovalne narave, pri čemer bodo prejeti odgovori na vprašanja iz tega dokumenta služili agenciji kot osnova pri izvedbi analiz upoštevni trgov 3a, 3b in 4, s tem pa se agencija ne zavezuje, da bo upoštevala vse prejete vsebine. S pripravo predmetnega dokumenta je tako deležnikom na trgu dana možnost, da z vso resnostjo pristopijo k zadevi in prispevajo k soustvarjanju bodoče regulacije predmetnih upoštevni trgov.

---

¹ COMMISSION RECOMMENDATION of 11 September 2013 on consistent non-discrimination obligations and costing methodologies to promote competition and enhance the broadband investment environment (2013/466/EU)

² Commission Recommendation of 9 October 2014 on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to **ex ante** regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services

1.1 Priporočilo o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah

Priporočilo o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah je Evropska Komisija objavila 11. septembra 2013. Priporočilo se nanaša na regulacijo upoštevnega medoperaterskega trga za razvezan dostop in medoperaterski trg širokopasovnega dostopa.

Namen priporočila je izboljšanje regulativnih pogojev, ki so potrebni za spodbujanje učinkovite konkurence, izboljšanje enotnega trga elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev ter spodbujanje naložb v naslednje generacije dostopovnih omrežij (NGA). Priporočilo o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah na tehnološko nevtralen način prispeva k doseganju splošnih ciljev strategije Evropa 2020 glede spodbujanja rasti in ustvarjanja novih delovnih mest, spodbujanja inovacij in navsezadnje tudi učinkovitejših digitalnih storitev za končne uporabnike v Uniji ter pospeševanja digitalne vključenosti. Namenjeno je tudi povečanju pravne varnosti in pa predvsem regulativne predvidljivosti, kar spodbuja investicijske odločitve v omrežja NGA.

Glavni cilj tega priporočila je torej doseči regulativno doslednost in predvidljivost z namenom, da se zagotovi ustrezne spodbude za inovacije in učinkovite naložbe v NGA, ki so na voljo ob istočasnem ohranjanju konkurence.

Tako si priporočilo prizadeva:

- vzpodbujati konkurenco;
- izboljšati investicijsko okolje za gradnjo širokopasovnih omrežij;
- uvesti strožja pravila nediskriminacije;
- zagotoviti cenovno fleksibilnost za NGA storitve;
- vzpostaviti predvidljive in stabilne regulirane veleprodajne cene dostopa do bakrenega omrežja, ter
- v prihodnosti privedi do vzpostavitve tržnih razmer učinkovite konkurence.

Priporočilo se nanaša na upoštevne trge širokopasovnega veleprodajnega dostopa, kar med drugim vključuje:

- dostop do gradbene infrastrukture;
- razvezan dostop do bakrenih in optičnih zank;
- razvezan dostop do bakrene podzanke;
- logični dostop preko omrežnih elementov in
- veleprodajni širokopasovni dostop (storitve bitnega toka) prek bakrenih in optičnih omrežij (ki med drugim zajemajo ADSL, ADSL2+, VDSL, Ethernet in druge primerne tehnologije).

Glavna načela, ki jih vpeljuje Priporočilo o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah so:

- zagotavljanje nediskriminacije dostopa do omrežja (EOI/EOO, tehnična ponovljivost),
- stroškovno metodologijo BULRIC+,
- odprava reguliranih veleprodajnih cen za dostop do storitev omrežij NGA (vendar zagotavljanje ustreznih konkurenčnih pogojev z ekonomsko ponovljivostjo).

1.2 Priporočilo o upoštevnih trgih proizvodov in storitev, ki so lahko predmet predhodnega urejanja

Evropska komisija je v oktobru 2014 sprejela novo Priporočilo o upoštevnih trgih, ki je nadomestil tisto iz leta 2007. Priporočilo opredeljuje pet medoperaterskih trgov, ki so podvrženi predhodnemu urejanju, in sicer:

Trg 1: veleprodajno zaključevanje klicev v posameznih javnih telefonskih omrežjih na fiksni lokaciji;

Trg 2: zaključevanje govornih klicev v posameznih mobilnih omrežjih;

Trg 3(a): veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji,

Trg 3(b): veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg;

Trg 4: veleprodajni visokokakovostni dostop na fiksni lokaciji.

Glede na to, da se upoštevna trga 1 in 2 nanašata na zaključevanje klicev in se po svoji definiciji nista bistveno spremenila glede na predhodno priporočilo, agencija v nadaljevanju obravnava predvsem vidik na novo definiranih upoštevni trgov 3a, 3b in 4, ki se nanašajo na medoperaterski dostop do širokopasovnega omrežja.

Istočasno s sprejemom novega Priporočila o upoštevni trgih, je Evropska komisija pripravila tudi pripadajoči Memorandum³, ki podrobneje definira vsebino izvajanja Priporočila.

V Memorandumu je podrobneje opredeljeno tudi razmerje med preizkusom treh meril in kriteriji za opredelitev operaterja s pomembno tržno močjo na posameznem upoštevni trgu. Kljub temu, da se obe analizi poslužujeta podobnih kazalcev, pa se njuna namena razlikujeta.

Preizkus treh meril se uporablja za ugotavljanje potrebe po predhodnem urejanju trga z analizo značilnosti in strukture predmetnega upoštevni trga, drugi del analize pa se uporablja za ugotavljanje obstoja operaterja s pomembno tržno močjo na trgu.

---

³ Commission staff working document explanatory note accompanying the document Commission Recommendation on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services

2. Definicije trgov

Kot navedeno v prejšnjem poglavju, so se s spremembo Priporočila o upoštevni trgih spremenile tudi definicije upoštevni trgov in meje med njimi; to pomeni, da bo agencija morala na podlagi analize maloprodajnega trga določiti veleprodajne produkte, ki spadajo na posamezni upoštevni trg.

Izhodišče za določitev reguliranih veleprodajni trgov je namreč analiza ustreznih maloprodajni trgov, ki jo je treba izvesti glede na pričakovani prihodnji razvoj v danem časovnem okviru, ob upoštevanju zamenljivosti povpraševanja in ponudbe.

Priporočilo ohranja stališče, da se maloprodajni trgov direktno ne regulira, temveč se jih ureja skozi regulacijo veleprodajni trgov, vendar pa se ravno zaradi tega najprej analizira konkurenčne pritiske ne glede na njihov izvor (komunikacijska omrežja in storitve ali OTT).

Pričujoč dokument se navezuje na regulacijo upoštevni trgov, ki jih bo agencija analizirala v sklopu regulacije NGA omrežij:

- Trg 3a »Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji«,
- Trg 3b »Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg« in
- Trg 4 »Veleprodajni visokokakovostni dostop na fiksni lokaciji«.

2.1 Maloprodajni trgi

Kot že navedeno, bo morala agencija skladno s Smernicami o določitvi operaterja s pomembno tržno močjo pri opredelitvi upoštevni trga (v nadaljevanju: Smernice)⁴ najprej ugotoviti, katere produkte in storitve končni uporabniki uporabljajo za enake namene. Pri tem je treba vzeti v obzir različne vrste uporabnikov od rezidenčnih do poslovnih uporabnikov, slednji pa lahko nastopajo v obliki malih, srednjih in velikih podjetij.

Agencija bo tako morala najprej na maloprodajni ravni z vidika povpraševanja oceniti ali obstaja razlika povpraševanja za širokopasovne storitve med različnimi končnimi uporabniki.

Tako nekateri uporabniki potrebujejo višjo kakovost, zmožljivost, zanesljivost, drugim pa zadošča storitev širokopasovnega dostopa zagotovljen na najboljši možni način (»best effort«).

Agencija nato analizira zamenljivost s strani ponudbe in povpraševanja:

- S strani povpraševanja se najprej na maloprodajni nivoju ugotovi zamenljivost povpraševanja med dvema produktoma, ki se med seboj znatno razlikujeta glede na nivo kakovosti storitve in druge karakteristike, kot so na primer zagotovljena zmožljivost, razpoložljivost in zjamčen čas za odpravo napak;
- Glede zamenljivosti ponudbe, mora agencija ugotoviti, ali lahko operaterji, ki nudijo storitve in produkte širokopasovnega dostopa na množični trgu (ki jim zadoščajo storitve, zagotovljene na najboljši možni način), v kratkem roku ponudijo visokokakovostne storitve brez znatnih dodatnih stroškov (enostavno pričene s ponujanjem prilagojenih poslovnih produktov).

---

⁴ Commission guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the Community regulatory framework for electronic communications networks and services

V primeru, da bo agencija ugotovila, da zamenljivost teh produktov ne obstaja, bo morala agencija določiti dva ločena maloprodajna trga: maloprodajni trg za množične produkte in maloprodajni trg za visokokakovostne produkte.

Vprašanje 1: Ali na podlagi vaših izkušenj, glede na zgornje navedbe, na maloprodajnem trgu s strani povpraševanja obstaja zamenljivost med produkti za množični trg in produkti za visokokakovostni trg? Zakaj?

Vprašanje 2: Ali na podlagi vaših izkušenj, glede na zgornje navedbe, na maloprodajnem trgu s strani ponudbe obstaja zamenljivost med produkti za množični trg in produkti za visokokakovostni trg? Zakaj?

2.2 Medoperaterski trgi

Za nudenje širokopasovnega dostopa do interneta in povezanih podatkovnih storitev končnim uporabnikom na fiksni lokaciji, je potreben ustrezen prenosni kanal, ki je sposoben prenašanja podatkov v obeh smereh in z ustrežno kapaciteto, primerno za zagotavljanje izbranih storitev. Tako mora vsak operater, ki želi ponujati širokopasovne storitve končnim uporabnikom, bodisi zgraditi omrežje in vzpostaviti takšen prenosni kanal, bodisi pridobiti dostop do že obstoječe infrastrukture, da lahko doseže lokacije končnih uporabnikov, ki jim želi ponujati storitve.

Dostop do širokopasovnega omrežja je lahko dodeljen na različnih nivojih omrežja, zato so omrežne infrastrukture običajno segmentirane na omrežne dostopovne produkte, ki jih lahko iskalci dostopa podvojijo. Popolna podvojitev omrežnega dostopa se doseže z izgradnjo povezave do lokacije končnega uporabnika, to je lokalni dostop oziroma lokalna zanka. Na podlagi analize zamenljivosti povpraševanja in ponudbe se lahko omrežni dostopovni produkti uvrstijo v različne medoperaterske širokopasovne dostopovne trge.

Od zadnje spremembe Priporočila o upoštevnih trgih se je zamenjava tradicionalnih bakrenih omrežnih dostopovnih infrastruktur z novo zgrajenimi infrastrukturami z optičnimi vlakni na nivoju Evrope bistveno pospešila. Ta trend rasti se pričakuje tudi v prihodnjih letih, čeprav z različno hitrostjo. Prehod z bakrenih paric na optična vlakna je že povzročil znatne spremembe v zasnovi omrežnih dostopovnih produktov in ima zato opazen vpliv na meje in izbiro ustreznih veleprodajnih dostopovnih produktov s strani operaterjev.

Pričakovati je, da bodo tehnologije na osnovi bakrenih paric, kljub intenzivni izgradnji optičnih in drugih NGA omrežij, še naprej igrale pomembno vlogo pri zagotavljanju dostopa do NGA širokopasovnih storitev, s čimer se bo podaljšala življenjska doba bakrenega dostopovnega omrežja.

Glede na navedeno bodo alternativni operaterji za ponujanje maloprodajnih storitev še vedno odvisni od dveh različnih vertikalno povezanih medoperaterskih trgov, t.j. od produktov dostopa z bitnim tokom in razvezanega dostopa ter s slednjim povezanimi optičnimi vlakni, zato se pričakuje, da bosta to še naprej komplementarni in ne zamenljivi storitvi. Skladno s tem bo potrebno še naprej definirali ločene proizvodne trge za obe vrsti dostopa, t.j. veleprodajna trga za dostop navzgor in navzdol drug od drugega.

Kljub slednjemu bodo meje med fizično razvezavo zanke oziroma podzanke in trgi dostopa z bitnim tokom lahko predmet sprememb. Medtem, ko se takšne spremembe lahko razlikujejo med posameznimi državami članicami, bodo odvisne od vrste in stopnje realiziranih investicij v omrežja ter hitrosti izvajanja takšnih investicij, zato mora vsaka država posebej oceniti značilnosti ponudbe in povpraševanja na obeh veleprodajnih širokopasovnih trgih.

Glede na tehnološki razvoj ni več primerno razlikovanje med fizičnimi in virtualnimi veleprodajnimi produkti, pri čemer pa je še vedno potrebno razlikovati med načini nujenja veleprodajne storitve, glede na nivo dostopa.

Za razlikovanje navedenih dveh oblik veleprodajnih produktov je treba oceniti nekaj njunih ključnih značilnosti.

- **Prva ključna značilnost** se nanaša na dejansko lokacijo točke za predajo. Veleprodajni dostop, ki se zagotavlja lokalno (t.j. ko je promet predan na nivoju bližje lokaciji končnega uporabnika, kot sta to nacionalni ali regionalni nivo), se lahko razlikuje od dostopa zagotovljenega iskalcem dostopa na višjem nivoju omrežja, t.j. bolj centralno glede na arhitekturo omrežja (npr. na regionalnih oziroma nacionalnih predajnih točkah). Nivo dostopa, t.j. lokalni glede na ne-lokalni dostop, je torej pomemben faktor pri določevanju meje med veleprodajnima produktoma
- **Druga ključna značilnost** se nanaša na topologijo omrežja in ključne prenosne karakteristike veleprodajnih produktov, zlasti z ozirom na uporabljeni agregacijski faktor (angleško »contention ratio«). Nekateri produkti, ki delujejo po principu nezagotovljene zmogljivosti, omogočajo iskalcem dostopa izvajanje standardiziranih maloprodajnih storitev, ki podpirajo omejene funkcije, medtem ko imajo drugi značilnosti, ki so bližje značilnostim razvezane lokalne zanke, ki je generična storitev, ki zagotavlja iskalcem dostopa zajamčeno prenosno zmogljivost t.j. zajamčeno pasovno širino glede na potrebe iskalca dostopa, pri čemer pa morajo biti tozadavne prošnje za dostop v skladu z načelom sorazmernosti, ki od operaterja s pomembno tržno močjo običajno ne zahtevajo uvedbe nove fizične infrastrukture.
- **Tretja ključna značilnost** se nanaša na stopnjo prilagodljivosti, ki jo nadzor omrežja prepušča iskalcem dostopa za diferenciacijo svojih maloprodajnih ponudb. V zvezi s tem je pomembno, da se za vsak veleprodajni dostop oceni kateri omrežni elementi in z njimi povezane naprave (npr. oprema v prostorih končnega uporabnika) ostane v popolnem nadzoru operaterja s pomembno tržno močjo in kateri so tisti, ki so pod nadzorom iskalcev dostopa.

Na podlagi zgornje razlage, kot jo podaja tudi Memorandum, bo morala agencija razlikovati med:

- Veleprodajnim trgom za lokalni dostop na fiksni lokaciji, ki obsega produkte, ki omogočajo iskalcem dostopa večji nadzor in fleksibilnost pri upravljanju dostopovne povezave, ter
- veleprodajnim trgom za osrednji dostop na fiksni lokaciji, ki obsega produkte, ki omogočajo iskalcem dostopa manj neposreden in bolj standardiziran nadzor nad dostopovno povezavo.

2.3 Trg 3a »Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji«

Veleprodajni trg za lokalni dostop na fiksni lokaciji je trenutno v glavnem sestavljen iz fizičnih oziroma pasivnih dostopovnih produktov, ki omogočajo posredovanje interneta in povezanih podatkovnih storitev. Razvezava bakrene lokalne zanke (LLU) in razvezava bakrene podzanke (SLU), čeprav v omejenem obsegu, sta še vedno najbolj relevantna dostopovna produkta uporabljana na območju celotne Evrope.

Dosedanje izkušnje pri notifikacijah analiz nacionalnih regulatorjev niso pokazale znatnih prekinitev v »verigi zamenljivosti« pri primerjavi širokopasovnih storitev današnje generacije s tistimi, ki se izvajajo preko optičnih vlaken. Zato je treba dostop do FTTH, FTTB oziroma FTTC/VDSL omrežij (bodisi točka-točka (P2P) ali točka-več-točk (P2MP)) obravnavati kot funkcionalno enakovrednega tradicionalni razvezavi lokalne bakrene zanke, kar pomeni, da bi morala agencija na veleprodajni trg za lokalni dostop na primeren način vključiti vse dostopovne produkte, ki so na voljo na fizični plasti v P2P FTTH arhitekturi, v P2MP FTTH arhitekturi oziroma v FTTC/VDSL scenarijih (npr. razvezan dostop na ODF-u, razvezan dostop na kabinetu, dostop do dostopovnih delov na koncentracijskih/distribucijskih točkah, uporaba vektoringa).

Analiza dostopovnih produktov, ki spadajo na veleprodajni trg za lokalni dostop mora biti usmerjena v prihodnost. Zato bo morala agencija pri definiranju veleprodajnega trga za lokalni dostop upoštevati tudi prihodnjo razpoložljivost dostopovnih produktov, ki so še v razvoju. Zlasti v scenariju PON, kjer ni na voljo fizičnega veleprodajnega dostopovnega produkta na nivoju ODF za množični trg. V primeru, da takšni produkti, ki alternativnim operaterjem zagotavljajo razvezano povezavo do posameznega uporabnika (npr. WDM tehnologija), postanejo standardizirani in komercialno na voljo v časovnem okviru Priporočila o upoštevni trgih, bi jih bo potrebno vnaprej vključiti v upoštevni proizvodni trg.

Agencija bo morala pri določitvi produktov, ki sodijo na veleprodajni trg za lokalni dostop in naložitvi obveznosti upoštevati načelo sorazmernosti. V zvezi s tem se je v okviru dosedanjih notifikacij analiz pokazalo, da je fizična razvezava najprimernejši dostopovni ukrep, saj alternativnim operaterjem zagotavlja možnost inovacij in diferenciacije svoje maloprodajne ponudbe. Zato se pričakuje, da bodo se bo na trgu 3a še naprej nalagalo fizično razvezavo. V primerih, ko fizična razvezava zanke tehnično ali ekonomsko ni izvedljiva oziroma kjer bi izvedba razvezave podzanke občutno zmanjšala prednosti VDSL2 vektoringa, pa se naloži virtualne dostopovne produkte, kot bolj sorazmeren ukrep, brez poseganja v prihodnji tehnološki razvoj, ki bi pod ustreznimi pogoji lahko omogočil fizično razvezavo.

Pri izdelavi vizije in strategije za dopolnitve trga 3a z virtualno razvezavo in storitvami preko bitnega toka, ki jih morajo regulirani operaterji, ki imajo v lasti fizični vod (ali snop) zagotavljati ostalim operaterjem, se mora agencija opredeliti do naslednjih vprašanj:

- kakšna so pravila pri vzpostavitvi takih sistemov,
- kako mora biti opredeljena kakovost storitev,
- kateri operater ima prednost za implementacijo fizičnega nivoja povezav (npr. vektoring),
- kakšni so postopki v takem primeru, in
- kako morajo biti določeni postopki medsebojne komunikacije med operaterji s fizičnimi in virtualnimi produkti.

Agencija bo morala preko postopka določitve produktnega trga s testom substitucije preveriti tudi, ali so virtualni produkti lahko nadomestek za fizični razvezan dostop oziroma bitni tok. S testom substitucije bo agencija preverjala tudi vključitev fiksnega brezžičnega širokopasovnega dostopa (FWBA) in primernost njegove vključitve v upoštevni trg, ter tudi možnosti medoperaterskega dostopa preko omrežja kabelskih operaterjev.

Vprašanje 3: Prosimo odgovorite na pet vprašanj, ki se nanašajo na izdelavo vizije in strategije za dopolnitve trga 3a z virtualno razvezavo in storitvami preko bitnega toka?

Vprašanje 4: Ali se strinjate s trditvijo, da so virtualni produkti za lokalni dostop lahko substitut za fizični lokalni dostop do omrežja? Zakaj?

Vprašanje 5: Katere tehnologije (vektoring, PON, LTE, DOCSIS (ločeno za 3.0 in 3.1), P2P optika) se vam zdijo primerne oziroma neprimerne za virtualne produkte za lokalni dostop? Zakaj?

Vprašanje 6: Ali se strinjate z ugotovitvijo, da je naložitev virtualne razvezave lokalne zanke v primeru produktov virtualnega lokalnega dostopa sorazmeren ukrep in v primeru katerih tehnologij? Odgovor utemeljite.

Vprašanje 7: Pod kakšnimi pogoji bi se odločili za uporabo fizične razvezave lokalne podzanke na bakrenem omrežju? Kolikšno bi moralo pri tem biti število aktivno priključenih končnih uporabnikov, da bi to bilo za vas ekonomsko vzdržno?

Vprašanje 8: Ali se strinjate, da veleprodajni trg za lokalni dostop vključuje tudi dostop, ki temelji na nefizičnih oziroma virtualnih produktih, v kolikor ti izkazujejo funkcionalnosti enakovredne ali primerljive s ključnimi značilnostmi fizične razvezave? Zakaj?

Takšni nefizični ali virtualni dostopovni produkti so lahko del veleprodajnega trga za lokalni dostop, v kolikor so kumulativno izpolnjeni naslednji pogoji oziroma ko so njihove funkcionalnosti primerljive z razvezavo lokalne zanke, kar zadeva **značilnosti, ki so pomembne za iskalce dostopa**:

- **Lokalni dostop.** To pomeni, da je promet predan na nivoju, ki je precej bližje prostorom končnih uporabnikov, kot pri dostopu na nacionalnem ali regionalnem nivoju, ki je običajen pri tradicionalnem dostopu z bitnim tokom. Takšna lokalnost tipično nastopa v primeru, ko je dostop dodeljen na ali v bližini funkcijske lokacije oz. MDF-a (vključno z novozgrajenimi ODF-i) ali kabineta. Kljub temu, da naj bi virtualni dostopovni produkt namenjen za učinkovito nadomestitev razvezave lokalne zanke, pa ni nujno, da je število točk za medomrežno povezovanje enakovredno številu medomrežnih točk za povezovanje na bakrenem omrežju.

- **Dostop je generičen** in zagotavlja iskalcem dostopa prenosno zmogljivost, ki v praksi ni deljena, kar pomeni, da je iskalcem dostopa glede na njihove potrebe zagotovljena zjamčena pasovna širina, pri čemer morajo biti zahteve za dostop v skladu z načelom sorazmernosti, ki običajno od operaterja s pomembno tržno močjo ne zahtevajo uvajanja nove fizične infrastrukture. Nedeljen dostop načeloma zahteva vzpostavitev posebne logične povezave med prostori končnih uporabnikov in točko prodaje. Tehnične lastnosti povezave (povratna povezava, ki povezuje kabinet in funkcijsko lokacijo ter dimenzioniranje zmogljivosti) so lahko omejene samo z lastnimi zmogljivostmi dostopovnih tehnologij in morajo podpirati storitve, ki se izvajajo preko razvezave lokalne zanke (npr. multicast, kjer je to primerno).

- Iskalci dostopa morajo imeti **dovolj nadzora nad dostopovnim omrežjem**, da lahko tak virtualni produkt pojmujejo kot funkcionalno zamenjavo za razvezano lokalno zanko, s čimer jim je podobno kot pri razvezani lokalni zanki omogočeno inoviranje in diferenciacija produktov. V tem oziru mora nadzor iskalcev dostopa nad omrežnimi elementi, omrežnimi funkcionalnostmi, operativnimi in poslovnimi procesi, kot tudi pripadajočimi storitvami in sistemi (npr. oprema v prostorih končnih uporabnikov) omogočiti zadosten nadzor nad značilnostmi produkta za končne uporabnike in kakovostjo ponujane storitev (npr. različni QoS parametri). Pri tem je potrebno upoštevati tudi vse

obveznosti, ki jih na področje omrežne nevtralnosti in zagotavljanja QoS vpeljuje Uredba o enotnem telekomunikacijskem trgu⁵.

Vprašanje 9: Ali se strinjate, da veleprodajni trg za lokalni dostop vključuje tudi dostop, ki temelji na nefizičnih oziroma virtualnih produktih, v kolikor ti izkazujejo funkcionalnosti enakovredne ali primerljive s ključnimi značilnostmi fizične razvezave? Zakaj?

Vprašanje 10: Ali menite, da so zgoraj navedene funkcionalnosti, ki jih morajo kumulativno izpolnjevati nefizični oziroma virtualni produkti, zadostne za doseganje funkcionalnosti enakovredne ali primerljive s fizično razvezavo lokalne zanke? Zakaj?

Vprašanje 11: Ali menite, da so posredni konkurenčni pritiski, ki izhajajo iz kabelskih omrežij in fiksnih brezžičnih širokopasovnih omrežij na maloprodajni ravni, na nacionalni oziroma lokalni ravni dovolj visoki, da omejujejo cene produktov veleprodajnega dostopa na lokalnem nivoju? Zakaj?

Za natančno opredelitev mej veleprodajnega trga za lokalni dostop, bo morala agencija v skladu z načeli konkurenčnega prava oceniti konkurenčne pritiske, ki izhajajo iz kabelskih in drugih platform (npr. LTE), preko katerih se izvajajo storitve na maloprodajnem trgu širokopasovnega dostopa. Agencija bo morala kljub odsotnosti obstoječega oziroma potencialnega kablanskega veleprodajnega dostopa oceniti posredne konkurenčne pritiske, ki izhajajo iz kabelskih in drugih platform. Dosedanje izkušnje pri notifikacijah analiz so pokazale, da je glede na tehnične omejitve kabelskih operaterjev glede zagotavljanja veleprodajnega dostopa na lokalnem nivoju na ravni, ki je primerljiva z bakrenim oziroma optičnim omrežjem operaterjev, malo verjetno, da so takšni konkurenčni pritiski v tem trenutku dovolj visoki, da bi na nacionalni oziroma lokalni ravni omejevali cene produktov veleprodajnega dostopa na lokalnem nivoju. Z vidika v prihodnost usmerjene regulacije in z ozirom na različne vzorce gradnje kabelskih omrežij ter njihovo nadgradnjo (npr. DOCSIS 3.+) ter prisotnosti drugih oblik širokopasovnih dostopovnih omrežij, kot na primer fiksni brezžični širokopasovni dostop (FWBA), bi morala agencija še naprej ocenjevati njihovo zamenljivost, kar zadeva morebitno vključitev na veleprodajni trg za lokalni dostop.

Vprašanje 12: Ali menite, da so posredni konkurenčni pritiski, ki izhajajo iz kabelskih omrežij in fiksnih brezžičnih širokopasovnih omrežij na maloprodajni ravni, na nacionalni oziroma lokalni ravni dovolj visoki, da omejujejo cene produktov veleprodajnega dostopa na lokalnem nivoju? Zakaj?

Vprašanje 13: Kateri nefizični oz. virtualni produkti, ki izražajo izboljšano kakovost glede na standardni produkt, bi po vašem mnenju lahko bili del veleprodajnega trga za osrednji dostop za izdelke za množični trg? Zakaj?

⁵ REGULATION (EU) 2015/2120 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 25 November 2015 laying down measures concerning open internet access and amending Directive 2002/22/EC on universal service and users' rights relating to electronic communications networks and services and Regulation (EU) No 531/2012 on roaming on public mobile communications networks within the Union

2.4 Trg 3b »Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg«

V primerjavi z veleprodajnimi produkti za lokalni dostop se produkti za osrednji dostop iskalcem dostopa običajno zagotavljajo na višjem in bolj osrednjem nivoju omrežne arhitekture, in se lahko uporabljajo za izvajanje maloprodajnih storitev za množični trg rezidenčnih in poslovnih uporabnikov.

Vprašanje 14: Izvajanje katerih maloprodajnih storitev bi po vašem mnenju moralo biti omogočeno iskalcem dostopa na veleprodajnem trgu za osrednji dostop za izdelke za množični trg? Zakaj?

Zato se morajo tam, kjer je vzdolž vrednostne verige na voljo več nefizičnih dostopovnih produktov oceniti ključne značilnosti teh nefizičnih oziroma virtualnih dostopovnih produktov, da se lahko določijo jasne meje med veleprodajnim trgom za lokalni dostop, trgom za osrednji dostop in trgom za visokokakovostni dostop. V zvezi s tem, je za dostopovne produkte (vključno s P2P), ki ne zagotavljajo posebej opredeljene kakovosti storitve, visoke razpoložljivosti, zagotovljene zmogljivosti, simetričnih hitrosti in podvojene povezljivosti, ki omogočajo iskalcem dostopa izvajanje le standardiziranih maloprodajnih storitev oziroma storitev, ki podpirajo omejeno število funkcij ali takšnih, ki iskalcem dostopa omogočajo le majhne možnosti za diferenciacijo svoje maloprodajne ponudbe zaradi omejenega nadzora nad omrežjem (in pripadajočih storitev in sistemov), treba domnevati, da sodijo na veleprodajni trg za osrednji dostop. Ta trg lahko vključuje tudi nefizične oziroma virtualne dostopovne produkte z izboljšano kakovostjo storitev, ki so lahko uporabljeni za izvajanje maloprodajnih storitev za poslovne uporabnike, dokler ti ne padejo znotraj mej veleprodajnega trga za visokokakovostni dostop.

Vprašanje 15: Kateri nefizični oz. virtualni produkti, ki izražajo izboljšano kakovost glede na standardni produkt, bi po vašem mnenju lahko bili del veleprodajnega trga za osrednji dostop za izdelke za množični trg? Zakaj?

Nadalje se tudi v drugih državah članicah EU, kjer obstajajo močni kabelski operaterji, postavlja vprašanje, ali bi bilo treba na veleprodajni trg za osrednji dostop vključiti tudi dostop preko drugih omrežnih platform. V zvezi s tem bi morala agencija zlasti oceniti potencialne konkurenčne pritiske, ki izhajajo iz kabelskih omrežij in njihovo zamenljivostjo na maloprodajnem nivoju. Ravno tako je potrebno v smislu fiksnega brezžičnega širokopasovnega dostopa (FWBA) preučiti vpliv teh omrežij (predvsem LTE katerega pokritost se bo po pričakovanjih v prihodnje hitro povečala), ali bo za maloprodajne storitve in pakete, ki se zagotavljajo preko teh infrastruktur, ugotovljena zamenljivost na maloprodajnem nivoju.

Če je komercialna veleprodajna ponudba kabelskega omrežja na voljo ali bi tehnično in komercialno lahko bila, bo morala agencija najprej oceniti ali je tak dostop zamenljiv z veleprodajnim osrednjim dostopom preko bakrene parice oziroma optike. Enostavna preprodaja širokopasovne povezljivosti preko kabelskega omrežja ne sme biti vključena v predmetni upoštevni trg. Veleprodajni dostopovni produkt, ki predstavlja funkcionalno zamenjavo za dostop z bitnim tokom preko bakrene parice oziroma optike, se lahko vključi le, če ustvarja dovolj visok neposredni konkurenčni pritisk. Da bi agencija lahko na upoštevni trg vključila ponudbo veleprodajnega dostopa, ki temelji na kabelskem omrežju, je treba analizirati ali bi potencialni vstopnik na maloprodajni trg širokopasovnega dostopa prešel na veleprodajni produkt za osrednji dostop na kabelskem omrežju v primeru SSNIP preizkusa (majhno vendar pomembno in stalno povečanje cene – 5-10%) z drugim produktom za osrednji dostop. V tej presoji so ključne: konfiguracija širokopasovnih storitev (npr. QoS, multicasting), zagotovljena potencialna pokritost (t.j. glede na omejeno pokritost s kabelskim omrežjem, so lahko širokopasovne storitve predane ponudniku storitev samo na nacionalnem nivoju), kot tudi cene.

Vprašanje 16: Ali menite, da je veleprodajni dostop, ki temelji na kablskem ali LTE (FWBA) omrežju, zamenljiv z veleprodajnim osrednjim dostopom preko bakrene parice oziroma optike? Zakaj?

Vprašanje 17(za iskalce veleprodajnega dostopa): Ali bi v primeru povišanja cen veleprodajnega osrednjega dostopa preko bakrene parice oziroma optike za 5 - 10% (SSNIP preizkus) prešli na veleprodajni produkt za osrednji dostop na kablskem ali LTE (FWBA) omrežju? Zakaj?

Kljub trenutni odsotnosti obstoječega ali potencialnega kablskega veleprodajnega dostopa bo morala agencija oceniti posredne konkurenčne pritiske, ki izhajajo iz kablskih in drugih platform, da bi lahko natančneje opredelila meje veleprodajnim trgom z osrednjim dostopom. V primeru, da obstaja konkurenčni pritisk, ki izhaja iz alternativnih platform na maloprodajni ravni, bi bilo treba takšne platforme vključiti v veleprodajni trg z osrednjim dostopom, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- iskalci dostopa (alternativni operaterji) so prisiljeni prenesti hipotetično povečanje veleprodajnih cen na svoje končne uporabnike na maloprodajni ravni glede na razmerje med veleprodajno in maloprodajno ceno,
- obstaja zadostna zamenljivost povpraševanja na maloprodajni ravni, tako da se vsako povečanje veleprodajnih cen izkaže za nedobičkonosno in
- končni uporabniki alternativnih operaterjev v večjem obsegu ne bi prešli na maloprodajni del vertikalno integriranega hipotetičnega monopolista, še zlasti če ta ne bi dvignil svojih maloprodajnih cen.

Ko so izpolnjeni zgoraj navedeni kriteriji, se šteje, da so konkurenčni pritiski dovolj visoki, da je zadevna platforma lahko vključena na upoštevni trg. V primeru, da konkurenčni pritiski obstajajo, vendar niso dovolj močni, da bi lahko omejevali cene drugih veleprodajni produktov z osrednjim dostopom, jih je treba upoštevati pri ugotavljanju pomembne tržne moči prevladujočega operaterja na upoštevem trgu, kot tudi pri nalaganju ustreznih ukrepov.

Vprašanje 18: Ali menite, da so posredni konkurenčni pritiski, ki izhajajo iz kablskih ali LTE (FWBA) omrežij na maloprodajni ravni, dovolj visoki, da omejujejo cene produktov veleprodajnega dostopa na osrednjem nivoju? Zakaj?

Iz dosedanjih notifikacij regulatorjev je razvidno, da v vse večjem številu držav članic obstajajo neposredni oziroma posrednih konkurenčni pritiski, ki izhajajo iz kablskih veleprodajnih ponudb na trgu z osrednjim dostopom, čeprav se v glavnem pojavljajo na lokalni ravni (glede na pomanjkanje splošne razširjenosti kablskih omrežij). Glede na nadgradnje kablskih omrežij na DOCSIS 3.+, ki se bodo nadaljevale tudi v prihodnje, je vse bolj primerno, da se kablški dostop z bitnim tokom vključi na upoštevni trg, še posebej, če se opredelijo geografski podtrgi.

Obstoj posrednih konkurenčnih pritiskov s strani drugih tehnologij (zlasti mobilnih) bo v veliki meri odvisen od pričakovanega časovnega okvira izgradnje in predvidene pokritosti LTE omrežja z ozirom na pričakovano izgradnjo fiksnih NGA omrežij.

2.5 Trg 4 »Veleprodajni visokokakovostni dostop na fiksni lokaciji«

Analiza tržnih razmer in povpraševanja na maloprodajni in veleprodajni ravni na nivoju Evrope kaže, da se povpraševanje s strani množičnega trga in poslovnih uporabnikov močno razlikuje. Da bi alternativni operaterji lahko zadovoljili povpraševanje poslovnih uporabnikov po visokokakovostnem dostopu na maloprodaji in zelo pogosto tudi povezali njihove številne lokacije (vključno z lokacijami v tujini), uporabljajo različne veleprodajne produkte, od zakupljenih vodov s tradicionalnimi ali alternativnimi vmesniki, neodvisno od infrastrukture na kateri se zagotavljajo, do drugih veleprodajnih dostopovnih produktov, ki ustrezajo določenim kakovostnim karakteristikam.

Značilnost zakupljenih vodov je njihova sposobnost za zagotavljanje namenskih povezav z zagotovljeno zmogljivostjo in simetričnimi hitrostmi navzdol in navzgor. Zakupljene vode se lahko zagotovi z uporabo različnih tehnologij. Zakupljeni vodi s tradicionalnimi vmesniki vključujejo analogne vode z nizkimi pasovnimi širinami in digitalne vode s širokim razponom pasovnih širin na primer preko SDH/PDH oziroma TDM tehnologij, pri čemer gre običajno za P2P povezave. Vse bolj pa se ponujajo zakupljeni vodi, ki temeljijo na Ethernet tehnologijah, ki omogočajo večjo prilagodljivost, običajno po nižji ceni in so lahko tako P2P, kot P2MP. Regulatorji v večini držav članic so ugotovili, da so zakupljeni vodi z Ethernet vmesniki, zamenljivi z obstoječimi tradicionalnimi zakupljenimi vodi.

Klub temu, da je Evropska komisija že v Priporočilu o upoštevni trgih iz leta 2007 umaknila upoštevni trg hrbteničnih delov zakupljenih vodov, pa imajo države članice vendarle še vedno možnost, da s preizkusom treh meril preizkusijo, ali bo navedeni upoštevni trg dovolj konkurenčen tudi ob povečani potrebi po kapacitetah hrbteničnega omrežja (potencialna izgradnja novih lokalnih hrbteničnih povezav), oziroma ali potrebuje regulatorno intervencijo.

Vprašanje 19: Ali menite, da na določenih hrbteničnih delih zakupljenih vodov oziroma drugih primerljivih aktivnih produktov ne obstaja zadostna konkurenca veleprodajne ponudbe, kar bi posledično lahko upravičevalo predhodno urejanje? Zakaj?

Glavne točke razlikovanja med širokopasovnim dostopom za množični trg in pa visokokakovostnim širokopasovnim dostopom so:

- zagotovljena razpoložljivost in visoka kakovost storitev ne glede na okoliščine, vključno z neprekinjeno SLA podporo veleprodajnim strankam, kratkimi roki popravil in podvojeno povezljivostjo, ki so praviloma del storitvenega okolja prilagojenega potrebam poslovnih uporabnikov,
- visoka kakovost upravljanja omrežja, vključno s hrbteničnimi »backhaul« povezavami (povezave na jedrno omrežje), kar omogoča hitrosti navzgor, ki so primerne za poslovno uporabo, in zmogljivostjo zelo blizu zagotovljeni,
- možnost dostopa do omrežja na točkah, ki so bile določene glede na geografsko gostoto in razporeditev poslovnih uporabnikov, ne pa glede na uporabnike množičnega trga in
- možnost ponuditi ločene Ethernet instance (npr. z dodatnimi informacijami v glavi Ethernet paketa, kar omogoča uporabo več slojev virtualnih LAN-ov).

Tako navedeni upoštevni trg zajema širšo paleto dostopovnih produktov, ki so potrebni za izpolnjevanje potreb ponudnikov storitev za poslovne uporabnike. Pri tem ni nujno, da so takšni dostopovni produkti med seboj vsi neposredno zamenljivi.

Kljub temu pa so lahko še vedno del istega trga, v kolikor so v tako imenovani »verigi zamenljivosti«. Na eni strani so dostopovni deli zakupljenih vodov s tradicionalnimi vmesniki, za katere je bilo ugotovljeno, da so zamenljivi z Ethernet storitvami operaterskega nivoja za vse, razen za najbolj zahtevne poslovne aplikacije. Na drugi strani pa lahko uporabniki, ki lahko sprejmejo nekaj kompromisov glede določenih vidikov kakovosti storitev, preidejo na visokokakovostno dostopovno storitev, ki ni nujno dostopovni del zakupljenega voda. Posledica tega je, da produkti, ki se nahajajo na obeh straneh verige, pripadajo istemu trgu, saj sta obe omejeni z istim produktom.

Na ta upoštevni trg se lahko vključijo tudi drugi praviloma asimetrični dostopovni produkti, pod pogojem da imajo točno določene parametre kakovosti storitev.

Vprašanje 20: Ali se strinjate, da veleprodajni trg za visokokakovostni dostop vključuje tudi produkte, ki praviloma temeljijo na asimetričnem dostopu, v kolikor ti izkazujejo določene napredne kakovostne karakteristike, kot je navedeno zgoraj? Zakaj?

Vprašanje 21: Ali menite, da so zgoraj navedene napredne kakovostne karakteristike, ki jih morajo izpolnjevati produkti, ki praviloma temeljijo na asimetričnem dostopu, zadostne za uvrstitev produkta na veleprodajni trg za visokokakovostni dostop? Kolikšno bi bilo pri tem še sprejemljivo agregacijsko razmerje (contention ratio)?

V zvezi s tem bi se lahko pojavilo vprašanje glede uporabe Priporočila o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah in Priporočila o reguliranem dostopu do dostopovnih omrežij naslednje generacije. Ti priporočila bi načeloma vedno veljali za trga 3a in 3b. Glede dostopovnih produktov na obravnavanem upoštevni trgu 4, ki so bili predhodno obravnavani kot del trga 5 »Širokopasovni dostop (medoperaterski trg)« iz Priporočila o upoštevni trgu iz leta 2007, bi se to moralo ugotavljati za vsak primer posebej, rezultat pa bo odvisen od dejanskih vzorcev zamenljivosti na sedanjem trgu 4, ugotovljenih na posameznih geografskih podtrgih. Uporaba Priporočila o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah bo prav tako odvisna od tega ali je konkurenčna dinamika na katerih temelji navedeno priporočilo (npr. konkurenčni pritiski reguliranega dostopa preko bakrene zanke oziroma druge infrastrukture) lahko v določenih okoliščinah zaznana tudi na trgu 4.

Ravno tako je potrebno upoštevati geografske značilnosti navedenega upoštevnega trga, kot je gostota in geografska distribucija poslovnih ali drugih kupcev, na kar mora biti agencija pozorna pri ocenjevanju konkurenčnih pogojev na nacionalni ravni, saj ima bistven učinek na tržne deleže, zato je tudi pri tem trgu potrebna geografska segmentacija.

Vprašanje 22: Ali menite, da bi bilo ločeno od veleprodajnega trga za visokokakovostni dostop potrebno predhodno regulatorno posredovanje tudi na drugih segmentih vzpostavljenih zakupljenih vodov? Zakaj?

3. Enakovrednost vložkov (EOI) in enakovrednost učinka (EOO)

Enakovrednost vložkov kot učinkovit ukrep v okviru obveznosti zagotavljanja enakega obravnavanja med operaterji definirajo tako revidirana BEREC Skupna stališča o najboljših praksah pri regulacijiupoštevnihtrgov medoperaterski lokalni dostop⁶, medoperaterski širokopasovni dostop⁷ in medoperaterske zakupljene vode⁸ kot tudi Priporočilo o doslednih obveznostih nediskriminacije ter metodologijah za izračun stroškov za spodbujanje konkurence in izboljšanje okolja za naložbe v širokopasovne povezave⁹ (v nadaljevanju: Priporočilo o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah).

Enakovrednost vložkov EOI (Equivalence of input) in enakovrednost učinka - EOO (Equivalence of output) lahko agencija naloži za optimalnejše oziroma učinkovitejše zagotavljanje izpolnjevanja obveznosti enakega obravnavanja v okviru katere naj bi se tak ukrep tudi naložil operaterju s pomembno tržno močjo na posameznem upoštevnihtргу.

Enakovrednost učinka (EOO) pomeni zagotavljanje veleprodajnih produktov oziroma storitev operaterjem, ki želijo imeti dostop do omrežja, na način, ki je po funkcionalnosti in ceni primerljiv produktu oziroma storitvi, ki jih operater s pomembno tržno močjo zagotavlja sebi oziroma z njim povezanim družbam, ki ponujajo storitve na maloprodajnihtргу, čeprav se uporabljajo drugačni sistemi in procesi.

Enakovrednost vložkov (EOI) pa pomeni opravljanje storitev in zagotavljanje informacij svojim povezanim družbam in operaterjem, ki želijo imeti dostop, pod enakimi pogoji:

- vključno s ceno in kakovostjo ravni storitev,
- v okviru enakih časovnih lestvic,
- z uporabo enakih sistemov in procesov ter
- z enako stopnjo zanesljivosti in razpoložljivosti.

Vprašanje 23: kateri pogoji EOI se vam zdijo še posebej pomembni (tudi v primeru, da trenutno niso vključeni)?

EOI, kot je opredeljeno v priporočilu, se lahko uporablja za storitve dostopa ter povezane in pomožne storitve, ki so potrebne za zagotavljanje veleprodajnih produktov oziroma storitev svojim povezanim družbam in drugim operaterjem, ki želijo imeti dostop do omrežja. EOI tako omejuje možnosti operaterja s pomembno tržno močjo za diskriminacijo alternativnih operaterjev z zavlačevanjem postopkov, ponujanjem slabše kakovosti storitev in oblikovanjem za alternativne operaterje neponovljivih produktov na trgu.

⁶ BEREC common position on best practice in remedies on the market for wholesale (physical) network infrastructure access (including shared or fully unbundled access) at a fixed location imposed as a consequence of a position of significant market power in the relevant market BoR (12) 127

⁷ BEREC common position on best practice in remedies on the market for wholesale broadband access (including bitstream access) imposed as a consequence of a position of significant market power in the relevant market BoR (12) 128

⁸ BEREC Common Position on best practices in remedies as a consequence of a SMP position in the relevant markets for wholesale leased lines BoR (12) 126

⁹ COMMISSION RECOMMENDATION of 11 September 2013 on consistent non-discrimination obligations and costing methodologies to promote competition and enhance the broadband investment environment (2013/466/EU)

Namen naložitve EOI je torej povezan z enakim obravnavanjem in ponovljivostjo; alternativnim operaterjem je s ponudbo enakega oziroma primerljivega produkta oziroma storitve maloprodajni enoti operaterja s pomembno tržno močjo omogočeno, da tehnično ponovi maloprodajni produkt oziroma storitev operaterja s pomembno tržno močjo. To pomeni, da bi morale biti enako obravnavanje zagotovljeno povsod, kjer je to mogoče in zaželeno.

EOO se smatra kot manj stroga obveznost zagotavljanja enakega obravnavanja, medtem ko pomeni naložitev EOI bolj strogo naložitev obveznosti enakega obravnavanja in posledično tudi večjo zagotovilo za njeno izpolnjevanje. Tako EOI kot tudi EOO pa se pogosto dopolnjujejo z naložitvijo ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI), dogovorov o ravni storitev (SLA) in pogodbene kazni (SLG).

V primeru naložitve EOI se skladno z določili Priporočila o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah ne naloži stroškovno naravnanih cen za oblike dostopa prek omrežij naslednje generacije.

Pri tem bo morala agencija v okviru izvajanja analize trga in oblikovanja regulatornih obveznosti ugotavljati sorazmernost naložitve obveznosti, zagotoviti ustrezne veleprodajne vložke na osnovi EOI in v primeru, da naložitev ni sorazmerna, o naložitvi EOO.

Pri naložitvi te obveznosti je skladno s priporočilom potrebno izvesti test sorazmernosti in na podlagi tega določiti najbolj ustrezno obliko enakega obravnavanja. Pri tem je naložitev EOI bolj sorazmerna za oblike dostopa, ki potrebujejo nove sisteme in manj sprejemljivo za oblike dostopa prek bakrenega omrežja. V nasprotnem primeru (v primeru ugotovitve nesorazmernosti naložitve EOI) pa je potrebno naložiti EOO.

Agencija bi skladno s Priporočilom o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah pri oceni sorazmernosti morala med drugim upoštevati naslednje vidike:

- povečanje stroškov skladnosti z EOI je običajno majhno, kadar se oblikujejo novi sistemi;
- s tem je povezana odprava reguliranih veleprodajnih cen dostopa na omrežju NGA;
- možen pozitiven vpliv, ki ga lahko ima uporaba EOI na inovacije in konkurenco;
- morebitno prostovoljno zavzetost operaterja s pomembno tržno močjo, da zagotovi tistim, ki želijo imeti dostop, veleprodajne vložke na osnovi EOI, če takšna prostovoljna ponudba izpolnjuje pogoje iz priporočila in
- število in velikost operaterja ali operaterjev s pomembno tržno močjo.

Tako bo agencija morala pred odločitvijo glede predlogov obveznosti na upoštevanih trgih 3a, 3b in 4 opraviti test sorazmernosti in se odločiti bodisi za naložitev EOI, kar bi pomenilo dopolnitev obstoječih obveznosti na trgih 3a in 3b, v nasprotnem primeru bo agencija naložila le EOO, kar pa bi pomenilo omilitev trenutno naloženih ukrepov na teh dveh trgih, saj bi se v takem primeru ukinila naložitev obveznosti zagotavljanja in uporabe enakega informacijskega sistema. V primeru upoštevnega trga 4 pa je bila obveznost zagotavljanja in uporabe enotnega informacijskega sistema le predlagana v okviru opravljene analize in tako naložitev EOI ne bi predstavljala ohranitve že naložene obveznosti, temveč za razširitev uporabe enotnega informacijskega sistema tudi za te oblike medoperaterskega dostopa.

Vprašanje 24: Prosimo, da se opredelite do vidikov za ugotavljanje sorazmernosti naložitve EOI. Ali menite, da je naložitev EOI nujna v vsakem primeru ali bi bilo v določenih primerih (npr. več OPTM) dovolj EOO? Prosimo, da utemeljite.

V kolikor bi agencija na podlagi analize ugotovila, da je naložitev EOI nesorazmerna bo operaterju s pomembno tržno močjo naložila EOO.

V primeru, da je na trgu prisotnih več manjših operaterjev s pomembno tržno močjo je uvedba EOI za vsakega od teh operaterjev bolj nesorazmerna.

Kadar je naložitev EOI nesorazmerna, bi morala agencija zagotoviti, da operater s pomembno tržno močjo zagotavlja veleprodajne vloške tistim, ki želijo imeti dostop, na osnovi enakovrednosti učinka (EOO).

Vprašanje 25: Ali menite, da bi bilo v primeru več določenih operaterjem s pomembno tržno močjo dovolj, da se jim v okviru naložitve obveznosti enakega obravnavanja naloži le EOO? Zakaj?

V kolikor bi agencija na podlagi analize ugotovila, da je naložitev EOI upravičena, bo morala v nadaljevanju preučiti naslednje:

- kaj točno bo vključeno v EOI; za katere produkte bi moral biti naložen EOI in
- kako zagotoviti, da bo naložitev EOI zagotavljala željene rezultate v primeru zamenljivih in različnih produktov na predmetnem trgu v smislu omogočanja zagotavljanja enakih maloprodajnih produktov oziroma storitev na maloprodajnem trgu?

Agencija bi tako morala pred naložitvijo EOI podrobneje preučiti naslednje segmente:

- zahteve glede zagotavljanja kakovosti storitev,
- zahteve glede informacij, ki bi morale biti vključene,
- zahteve glede informacijskega sistema,
- način oblikovanja režima za spremljanje skladnosti in
- zahteve glede ravnanja v primeru novih produktov operaterja s pomembno tržno močjo.

3.1 Zahteve glede zagotavljanja kakovosti storitev (SLA, SLG in KPI)

V okviru nalaganja EOI je potrebno skladno s Priporočilom o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah zagotoviti tudi zagotavljanje ustreznih dogovorov o ravni storitev (SLA), pogodbenih kazni (SLG), kot tudi naložiti uporabo ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI).

Zaradi pomanjkanja preglednosti glede zagotavljanja kakovosti storitve je pogosto težko ugotoviti diskriminatorno ravnanje operaterja s pomembno tržno močjo v razmerju do svoje maloprodajne enote oziroma povezanih družb v primerjavi z ostalimi alternativnimi operaterji. Zato so ključni kazalniki uspešnosti (KPI) najprimernejše orodje za odkrivanje možnega diskriminatornega ravnanja in povečanje preglednosti v zvezi z zagotavljanjem in kakovostjo reguliranih veleprodajnih proizvodov dostopa do omrežja reguliranega operaterja na ustreznih trgih.

Da bi povečala preglednost in zaupanje v trg, lahko agencija s sodelovanjem z operaterjem s pomembno tržno močjo in alternativnimi operaterji, ki želijo imeti dostop, določi podrobne kazalnike uspešnosti ter zagotovi, da se takšni ključni kazalniki uspešnosti pregledujejo in objavljajo na način, ki omogoča zgodnje odkrivanje možnega diskriminatornega ravnanja. Ključni kazalniki uspešnosti bi se morali nanašati na ključne dejavnosti v ciklu zagotavljanja dostopa in zajemati vse njegove faze, tj. proces naročanja, izvajanja ali opravljanja storitve, kakovosti storitve, vključno z okvarami in časom popravila okvar, ter migracijo tistih, ki želijo imeti dostop, med različnimi reguliranimi veleprodajnimi vložki.

Da bi se v celoti zagotovila nediskriminacija, je potrebno ključne kazalnike uspešnosti (KPI) dopolniti z dogovori o ravni storitev (SLA) in pogodbenimi kaznimi (SLG). Uvedba dogovorov o nivoju kakovosti storitev zagotavlja, da se alternativnim operaterjem zagotovi dogovorjena kakovost storitev, medtem

ko uporaba ustreznih jamstev za raven storitev deluje kot ukrep za odvrčanje diskriminatornega ravnanja. Agencija bi morala tesno sodelovati pri pripravi zahtevane ravni storitev (SLA), na primer z odobranjem SLA, ki jih je pripravil operater s pomembno tržno močjo, kot del njegove vzorčne ponudbe.

Za primere neizpolnjevanja določene ravni storitev (SLA) bi morala agencija naložiti tudi pogodbene kazni (SLG), pri čemer bi plačevanje teh potekalo brez nepotrebnih zamud in po vnaprej določenem postopku plačevanja in izdajanja računov. Višina denarnih kazni bi morala biti takšna, da reguliranega operaterja odvrča od neizpolnjevanja naložene obveznosti zagotavljanja določenega nivoja kvalitete storitev.

Alternativni operaterji in maloprodajna enota operaterja s pomembno tržno močjo morajo imeti enako kvaliteto storitev za enak produkt ne glede na samo obveznost zagotavljanja enakega obravnavanja.

Agencija je dogovore o ravni storitev (SLA), pogodbene kazni (SLG) in ključne kazalnike uspešnosti (KPI) že naložila v okviru trenutno veljavnih regulatornih odločb na upoštevni trgih 4 in 5, medtem ko na trgu 6 še ne. Skladno s tem bo v okviru priprave predlogov novih obveznosti na trgih 3a in 3b potrebno na tem segmentu glede na dosedanje ugotovitve po potrebi preoblikovati, medtem ko bodo obveznosti na tem segmentu za novi upoštevni trg 4 dejansko naložene prvič.

Pregled trenutno veljavnih oziroma predlaganih dogovorov o ravni storitev (SLA) na posameznih upoštevni trgih:

Upoštevni trg 4 »Dostop do (fizične) omrežne infrastrukture (vključno s sodostopom ali razvezanim dostopom na fiksni lokaciji (medoperaterski trg)«

- a) Rok za odgovor na poizvedbe glede informacij o lokaciji glavnega delilnika in okvirni dolžini krajevne zanke je največ 15 minut od oddaje poizvedbe, glede ostalih informacij pa največ 3 delovne dni. V primeru, da je za pripravo odgovora potrebno izvesti dodatne aktivnosti je rok za odgovor na poizvedbo 5 delovnih dni. Pri tem se mora 70 % vseh odgovorov na poizvedbe izvesti v 1 delovnem dnevu, 80 % v 2 delovnih dneh, 90 % v 3 delovnih dneh in 100 % v 5 delovnih dneh;
- b) V primeru zavrnitve operaterjeve poizvedbe se mora z razlogi za zavrnitev nemudoma seznaniti operaterja prek enotnega informacijskega sistema, tako, da bo že iz avtomatiziranega odgovora na poizvedbo jasno in nedvoumno razviden razlog za zavrnitev. Mora se na podlagi izrecne zahteve operaterja le temu najkasneje v roku 10 delovnih dni poslati tehnično dokumentacijo, iz katere morajo izhajati natančni razlogi za zavrnitev. V primeru, da zavrnitve poizvedbe operaterja brez obrazložitve razloga, se take poizvedbe operaterju ne sme zaračunati;
- c) Rok za izvedbo naročila v zvezi z bakrenim omrežjem je 8 delovnih dni od prejema popolnega naročila, pri čemer se mora operaterju znotraj tega roka ponuditi vsaj dva različna termina za izvedbo naročila. Navedeni rok se lahko v primeru nastanka izrednih okoliščin izven kontrole reguliranega operaterja podaljša za dodaten razumen rok, pri čemer se mora o podaljšanju roka obvestiti operaterja in agencijo. O nastanku izrednih okoliščin se mora obvestiti agencijo takoj, ko se takšne okoliščine pojavijo, pri čemer mora okoliščine obrazložiti in priložiti dokaze za svoje navedbe;
- d) Rok za odpravo napak je 3 delovne dni od prijave napake, le-ta pa se v primeru težjih napak lahko podaljša za največ 5 delovnih dni, pri čemer se mora ob podaljšanju roka o tem ustrezno seznaniti operaterja in navesti ter utemeljiti razloge, iz katerih izhaja, da gre za težjo napako. Pri tem se mora 60 % napak odpraviti v 1 delovnem dnevu, 80 % v 2 delovnih dneh in 100 % v 3 delovnih dneh, pri čemer so težje napake, za katere se lahko rok podaljša za 5 delovnih dni, iz te lestvice izvzete;

- e) Rok za odgovor na poizvedbo je za do 15 lokacij 10 delovnih dni od prejema popolne poizvedbe, od 16 do 50 lokacij 30 delovnih dni od prejema popolne poizvedbe, od 51 do vključno 100 lokacij 45 delovnih dni od prejema popolne poizvedbe in nad 100 lokacij 90 delovnih dni od prejema popolne poizvedbe;
- f) Rok za izvedbo naročila za izvedbo skupne lokacije je največ 4 mesece od prejema popolnega naročila, pri čemer se mora 30 % vseh naročil za skupno lokacijo izvesti v 3 mesecih in 100 % v 4 mesecih od prejema popolnega naročila;
- g) Rok za izgradnjo posameznih elementov je v primeru, da je bila oprema za zagotavljanje storitve sodostopa naročena istočasno kot skupna lokacija, enak roku za izvedbo skupne lokacije. Če so bili elementi naročeni kasneje, ne sme biti rok, ne glede na datum naročila te opreme s strani operaterja, v nobenem primeru daljši od 2 mesecev od prejema naročila. Ta rok se lahko podaljša za največ 30 delovnih dni le v primeru, da gre za naročilo povsem nove opreme s strani operaterja, katere ustreznost oziroma primernost je potrebno še preizkusiti.

Vprašanje 26: Ali menite, da so trenutno veljavni posamezni SLA ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije na upoštevem trgu 3a?

Vprašanje 27: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.

Upoštevni trg 5 »Širokopasovni dostop (medoperaterski trg)«

- a) Rok za odgovor na poizvedbe glede informacij o dostopu z bitnim tokom je največ 3 delovne dni od oddaje popolne poizvedbe, v primeru, da je za pripravo odgovora potrebno izvesti dodatne aktivnosti pa je rok za odgovor na poizvedbo 5 delovnih dni od oddaje popolne poizvedbe, pri čemer se mora 70 % vseh odgovorov na poizvedbe izvesti v 1 delovnem dnevu, 80% v 2 delovnih dneh, 90% v 3 delovnih dneh in 100% v 5 delovnih dneh od oddaje popolne poizvedbe.
- b) V primeru zavrnitve operaterjeve poizvedbe se mora z razlogi za zavrnitev nemudoma seznaniti operaterja prek enotnega informacijskega sistema, tako, da je že na podlagi avtomatiziranega odgovora na poizvedbo jasno in nedvoumno razviden razlog za zavrnitev. Na podlagi izrecne zahteve operaterja se mora temu najkasneje v roku 10 delovnih dni poslati tehnično dokumentacijo, iz katere morajo izhajati natančni razlogi za zavrnitev. V primeru, da zavrnitve operaterjeve poizvedbe brez navedbe razloga, se take poizvedbe operaterju ne sme zaračunati.
- c) Rok za izvedbo naročila v zvezi z bakrenim omrežjem je 8 delovnih dni od prejema popolnega naročila, pri čemer se mora operaterju znotraj tega roka ponuditi vsaj dva različna termina za izvedbo naročila. Navedeni rok se lahko v primeru nastanka izrednih okoliščin izven kontrole reguliranega operaterja podaljša za dodaten razumen rok, pri čemer se mora o podaljšanju roka obvestiti operaterja in agencijo. O nastanku izrednih okoliščin se mora obvestiti agencijo takoj, ko se takšne okoliščine pojavijo, pri čemer mora okoliščine obrazložiti in priložiti dokaze za svoje navedbe.
- d) Rok za izvedbo naročila v zvezi z optičnim omrežjem je v primeru, da na lokaciji stranke ni potreben poseg 8 delovnih dni, v primeru, da je potrebna zaključitev omrežja do doze 15 delovnih dni ter v primeru, da izvedba naročila zahteva večje investicijske posege 30 delovnih dni, pri čemer se mora operaterju znotraj teh rokov ponuditi vsaj dva različna termina za izvedbo naročila. Navedeni roki se lahko v primeru nastanka izrednih okoliščin izven kontrole reguliranega operaterja podaljšajo za dodaten razumen rok, pri čemer se mora o podaljšanju roka obvestiti operaterja in agencijo. O nastanku izrednih okoliščin se mora obvestiti agencijo

takoj, ko se takšne okoliščine pojavijo, pri čemer mora okoliščine obrazložiti in priložiti dokaze za svoje navedbe.

- e) Rok za odpravo napak je 3 delovne dni od prijave napake, le-ta pa se v primeru težjih napak lahko podaljša za največ 5 delovnih dni, pri čemer se mora ob podaljšanju roka o tem ustrezno seznaniti operaterja in navesti ter utemeljiti razloge, iz katerih izhaja, da gre za težjo napako. Pri tem se mora 60 % vseh napak odpraviti v 1 delovnem dnevu, 80 % v 2 delovnih dneh in 100 % v 3 delovnih dneh od prijave napake, pri čemer so težje napake, za katere se lahko rok podaljša za 5 delovnih dni, iz te lestvice izvzete.

Vprašanje 28: Ali menite, da so trenutno veljavni posamezni SLA ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije na upoštevem trgu 3b?

Vprašanje 29: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.

Upoštevni trg 6 »Dostopovni deli zakupljenih vodov, ne glede na tehnologijo, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmogljivost (medoperaterski trg)«

- a) rok za odgovor na poizvedbe je največ 3 delovnih dni,
b) v primeru zavrnitve operaterjeve poizvedbe se mora z utemeljenimi razlogi za zavrnitev nemudoma seznaniti operaterja, tako, da bo že na podlagi odgovora na poizvedbo jasno in nedvoumno razviden razlog za zavrnitev.
c) rok za izvedbo naročila je največ 8 delovnih dni od prejema popolnega naročila,
d) rok za odpravo napak je največ 48 ur od prijave napake, le ta pa se lahko v primeru težjih napak podaljša za največ 120 ur, pri čemer mora ob podaljšanju roka o tem ustrezno seznaniti operaterja in navesti ter utemeljiti razloge, iz katerih izhaja, da gre za težjo napako.

Vprašanje 30: Ali menite, da so v preteklosti predlagani posamezni SLA ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije na upoštevem trgu 4?

Vprašanje 31: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.

Pregled trenutno veljavnih oziroma predlaganih pogodbenih kazni (SLG) na posameznih upoštevni trgih:

Upoštevni trg 4 »Dostop do (fizične) omrežne infrastrukture (vključno s sodostopom ali razvezanim dostopom na fiksni lokaciji (medoperaterski trg)«

- a) V primeru zamude oziroma nespoštovanja rokov pri izvedbi naročila povsem razvezanega dostopa ali sodostopa do bakrene krajevne zanke in podzanke ter optične krajevne zanke za prvih 10 dni zamude pogodbeni kazen najmanj v višini 50 % mesečne naročnine za ustrezno obliko razvezanega dostopa za vsak posamezen dan in od 11. dne zamude dalje najmanj 150 % mesečne naročnine za ustrezno obliko razvezanega dostopa za vsak posamezen dan, vendar v posameznem primeru zamude skupno ne več kot 18-kratnik mesečne naročnine za ustrezno obliko razvezanega dostopa, pri čemer se tovrstna oblika pogodbene kazni upošteva tudi v primeru napačnega odgovora na poizvedbe;
b) V primeru zamude oziroma nespoštovanja rokov pri izvedbi naročila za izvedbo posamezne skupne lokacije za vsak teden zamude pogodbeni kazen najmanj v višini 10 % cene adaptacije

in opreme prostora skupne lokacije, vendar v posameznem primeru zamude skupno ne več kot 100 % cene adaptacije in opreme prostora skupne lokacije;

- c) V primeru zamude oziroma nespoštovanja rokov pri odpravljanju posamezne napake za do prvih 48 ur zamude pogodbeni kazen v višini celotne mesečne naročnine in po preteku 48 ur od predvidenega roka za odpravljanje napak najmanj dodatnih 40 % mesečne naročnine za vsak dan zamude, vendar v posameznem primeru zamude skupno ne več kot 18-kratnik mesečne naročnine za ustrezno obliko dostopa;
- d) V primeru, da zaradi zamude oziroma zaradi nespoštovanja rokov pri realizaciji posamezne izvedbe povsem razvezanega dostopa ali sodostopa do bakrene krajevne zanke in podzanke ter optične krajevne zanke ali zaradi nespoštovanja rokov pri odpravljanju posamezne napake, naročnik operaterju odpove pogodbo pogodbeni kazen v višini 18-kratnika mesečne naročnine za ustrezno obliko razvezanega dostopa. V takem primeru je reguliran operater dolžan operaterju plačati le pogodbeno kazen za odpoved pogodbe, ne pa tudi pogodbene kazni za zamudo, ki je to odpoved povzročila.

Vprašanje 32: Ali menite, da so trenutno veljavne posamezne pogodbene kazni (SLG) ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije trga 3a? In zakaj?

Vprašanje 33: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.

Upošteveni trg 5 »Širokopasovni dostop (medoperaterski trg)«

- a) v primeru zamude oziroma nespoštovanja rokov pri izvedbi naročila dostopa z bitnim tokom za prvih 10 dni zamude pogodbeni kazen v višini najmanj 50 % mesečne zakupnine za ustrezno obliko dostopa z bitnim tokom za vsak posamezen dan in od 11. dne zamude dalje najmanj 150 % mesečne zakupnine za ustrezno obliko dostopa z bitnim tokom za vsak posamezen dan zamude, vendar v posameznem primeru zamude skupno ne več kot 18-kratnik mesečne zakupnine za ustrezno obliko dostopa z bitnim tokom, pri čemer se tovrstna oblika pogodbene kazni upošteva tudi v primeru napačnega odgovora na poizvedbe;
- b) v primeru zamude pri odpravljanju napak je za prvih 48 ur pogodbeni kazen v višini celotne mesečne zakupnine za izbrani paket in po preteku 48 ur od predvidenega roka za odpravljanje napak najmanj dodatnih 40 % mesečne zakupnine za ustrezno obliko dostopa z bitnim tokom za vsak dan zamude, vendar v posameznem primeru zamude skupno ne več kot 18-kratnik mesečne zakupnine za ustrezno obliko dostopa z bitnim tokom.

Vprašanje 34: Ali menite, da so trenutno veljavne posamezne pogodbene kazni (SLG) ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije trga 3b? In zakaj?

Vprašanje 35: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.

Upošteveni trg 6 »Dostopovni deli zakupljenih vodov, ne glede na tehnologijo, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmogljivost (medoperaterski trg)«

- a) v primeru zamude pri izvedbi naročila za zakup zmogljivosti dostopovnega dela zakupljenega voda ali etherneteta za vsak posamezni dan zamude plačati pogodbeno kazen v višini 5% celotne mesečne zakupnine za zahtevano obliko zakupa zmogljivosti zakupljenega voda ali etherneteta, pri čemer se bo tovrstna oblika pogodbene kazni upoštevala tudi v primeru napačnega odgovora na poizvedbe;
- b) v primeru zamude pri odpravljanju napake za prvih 48 ur zamude pogodbeno kazen v višini celotne mesečne zakupnine za ustrezno obliko zakupa zmogljivosti dostopovnega dela zakupljenega voda ali etherneteta in po preteku 48 ur od predvidenega roka za odpravljanje napak najmanj dodatnih 5% celotne mesečne zakupnine za ustrezno obliko zakupa zmogljivosti dostopovnega dela zakupljenega voda ali etherneteta za vsak posamezni dan zamude.
- c) v primeru, da zaradi zamude oziroma zaradi nespoštovanja rokov pri realizaciji posamezne izvedbe zakupa zmogljivosti dostopovnega dela zakupljenega voda oziroma etherneteta ali zaradi nespoštovanja rokov pri odpravljanju posamezne napake, končni uporabnik z operaterjem ne sklene pogodbe oziroma operaterju odpove pogodbo, pogodbeno kazen v višini 12-kratnika mesečne zakupnine za zahtevano obliko zakupa zmogljivosti zakupljenega voda ali etherneteta. V takem primeru je reguliran operater dolžan operaterju plačati le pogodbeno kazen za odpoved pogodbe, ne pa tudi pogodbene kazni za zamudo, ki je to odpoved povzročila.

Vprašanje 36: Ali menite, da so v preteklosti predlagane posamezne pogodbene kazni (SLG) ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije trga 4? In zakaj?

Vprašanje 37: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.

Agencija bi morala v okviru naložitve obveznosti enakega obravnavanja operaterju s pomembno tržno močjo naložiti tudi uporabo ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI), da bi učinkovito spremljal skladnost z naloženimi obveznostmi nediskriminacije. S KPI bi bilo treba meriti uspešnost vsaj v povezavi z naslednjimi ključnimi elementi opravljanja reguliranih veleprodajnih storitev:

- postopek naročanja,
- zagotavljanje storitve,
- kakovost storitve, vključno z napakami,
- čas za odpravo napak in prehajanje med različnimi reguliranimi oblikami medoperaterskega dostopa (pri čemer skupinski prehodi niso vključeni).

Agencija bi morala uvesti ključne kazalnike uspešnosti za vsak zgoraj omenjen ključni element opravljanja reguliranih veleprodajnih storitev. Ključni kazalniki uspešnosti bi morali omogočati primerjavo med storitvami, ki jih operater s pomembno tržno močjo opravlja interno za svojo maloprodajno enoto, in storitvami, ki jih opravlja navzven, za tretje stranke, ki željo imeti dostop, z naloženimi kazalniki pa bi moralo biti omogočeno tudi neposredno spremljanje naloženih dogovorov o ravni storitev (SLA) tako agenciji kot tretjim strankam.

Pri nalaganju ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI) bi morala agencija upoštevati že obstoječe meritve uspešnosti, tudi če se uporabljajo le za notranje potrebe operaterja s pomembno tržno močjo.

Da bi se zagotovilo zgodnje odkrivanje možnega diskriminatornega ravnanja in preglednost v zvezi z opravljanjem reguliranih veleprodajnih storitev, bi morala agencija poskrbeti, da se ključni kazalniki uspešnosti (KPI) vsaj četrtletno objavljajo v ustrezni obliki na spletni strani agencije.

Vprašanje 38: Ali menite da bi bilo četrtletno objavljanje ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI) dovolj pogosto, da bi bilo omogočeno spremljanje izpolnjevanja naložene obveznosti enakega obravnavanja?

Vprašanje 39: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kakšno obdobje za objavo ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI) bi bilo po vašem mnenju ustrezno, da bi bilo omogočeno spremljanje izpolnjevanja naložene obveznosti enakega obravnavanja bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.

Pregled trenutno veljavnih oziroma predlaganih ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI) na posameznih upoštevnihih trgih:

Upoštevni trg 4 »Dostop do (fizične) omrežne infrastrukture (vključno s sodostopom ali razvezanim dostopom na fiksni lokaciji (medoperaterski trg)«

Reguliran operater mora dostaviti agenciji in objaviti najmanj naslednje podatke, ki morajo biti prikazani ločeno za ponujanje storitev operaterjem in za ponujanje storitev sami sebi oziroma svojim hčerinskim ali partnerskim podjetjem:

- a) število izvedenih in prejetih naročil ter razmerje med njima;
- b) odstotek naročil, ki so bila zavrjnena po tem, ko so že bila administrativno potrjena, in pred tem;
- c) povprečen rok za izvedbo naročila;
- d) tipičen rok za izvedbo naročila (čas, v katerem je uspešno izvedenih 95% storitev, merjen v koledarskih dnevih od dneva poizvedbe in od dneva naročila do izvedbe naročila);
- e) odstotek naročil izvedenih pred oziroma v določenem roku;
- f) strokovnost in pravilnost izvedbe (odstotek prijavljenih napak v 30 dneh po izvedbi naročila);
- g) odstotek napak na linijo na leto;
- h) rok odprave napak (čas, v katerem je uspešno odpravljenih 80% napak, merjen v urah od prijave napake do odprave napake);
- i) odstotek napačnih odgovorov na prejete poizvedbe;
- j) odstotek zavrjenih poizvedb, ki so bile zavrjnene zaradi zagotovitve rezervnih zank,

pri čemer mora biti sistem za vodenje evidenc z navedenimi podatki zasnovan na tak način, da zagotavlja sledljivost vnosa in spreminjanja podatkov.

Vprašanje 40: Ali menite, da so trenutno veljavni ključni kazalniki uspešnosti (KPI) ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije trga 3a? In zakaj?

Vprašanje 41: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.

Upoštevni trg 5 »Širokopasovni dostop (medoperaterski trg)«

Reguliran operater mora podatke o kakovosti dostopa z bitnim tokom, ki so potrebni za preverjanje izvrševanja obveznosti enakega obravnavanja, ločeno za izvajanje storitev sama sebi ter svojim hčerinskim in partnerskim podjetjem ter drugim operaterjem mesečno za pretekli mesec, vendar ne

kasneje kot 15. v mesecu, dostaviti agenciji in jih na pregleden način hkrati objaviti na svoji spletni strani, pri čemer mora agenciji dostaviti in objaviti najmanj naslednje podatke:

- število izvedenih in prejetih naročil ter razmerje med njima,
- odstotek naročil, ki so bila zavrjnena po tem, ko so že bila administrativno potrjena in pred tem,
- povprečen rok za izvedbo naročila,
- tipičen rok za izvedbo naročila, to je čas, v katerem je uspešno izvedenih 95% storitev, merjen v koledarskih dnevih od dneva poizvedbe in od dneva naročila do izvedbe naročila,
- odstotek naročil izvedenih pred oziroma v določenem roku,
- strokovnost in pravilnost izvedbe, to je odstotek prijavljenih napak v 30 dneh po izvedbi naročila,
- odstotek napak na linijo in na leto,
- rok odprave napak, to je čas, v katerem je uspešno odpravljenih 80% napak, merjen v urah od prijave napake do odprave napake,
- odstotek napačnih odgovorov na prejete poizvedbe.

Sistem za vodenje evidenc z navedenimi podatki mora biti zasnovan na tak način, da zagotavlja sledljivost vnosa in spreminjanja podatkov.

Vprašanje 42: Ali menite, da so trenutno veljavni ključni kazalniki uspešnosti (KPI) ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije trga 3b? In zakaj?

Vprašanje 43: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.

Upoštevni trg 6 »Dostopovni deli zakupljenih vodov, ne glede na tehnologijo, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmogljivost (medoperaterski trg)«

Regulirani operater bi moral podatke o kakovosti dostopovnih delov zakupljenih vodov in ethernetov, ki so potrebni za preverjanje izvrševanja obveznosti enakega obravnavanja, mesečno dostaviti agenciji in jih hkrati na pregleden način objaviti na svoji spletni strani. Tako bi morali biti objavljeni najmanj naslednji podatki, ki morajo biti prikazani ločeno za ponujanje storitev operaterjem in za nudenje storitev samemu sebi oziroma svojim hčerinskim ali partnerskim podjetjem:

- število izvedenih in prejetih naročil ter razmerje med njima;
- odstotek naročil, ki so bila zavrjnena po tem, ko so že bila administrativno potrjena, in pred tem;
- povprečen rok za izvedbo naročila;
- tipičen rok za izvedbo naročila; to je čas, v katerem je uspešno izvedenih 95% storitev, merjen v koledarskih dnevih od dneva poizvedbe in od dneva naročila do izvedbe naročila;
- odstotek naročil izvedenih pred oziroma v določenem roku;
- strokovnost in pravilnost izvedbe; to je odstotek prijavljenih napak v 30 dneh po izvedbi naročila;
- odstotek napak na zakupljen vod na leto;
- rok odprave napak; to je čas, v katerem je uspešno odpravljenih 80% napak, merjen v urah od prijave napake do odprave napake.

Vprašanje 44: Ali menite, da so v preteklosti predlagani ključni kazalniki uspešnosti (KPI) ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije trga 4? In zakaj?

Vprašanje 45: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.

Ključne kazalnike uspešnosti (KPI) bi morala pregledovati agencija ali pa z njene strani določen revizor. To nalogo je do sedaj opravljala agencija in v teh postopkih sama prepoznala potrebe po dopolnitvah obstoječih ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI), da bi bilo spremljanje izpolnjevanja naložene obveznosti enakega obravnavanja še bolj učinkovito.

Glede na izkušnje, pridobljene iz do sedaj naloženih obveznosti, agencija ugotavlja da bi bilo potrebno v okviru naložitve ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI) dodatno določiti pojme kot sledi:

- definicija pojma »popolnega naročila« (v zvezi z naloženim rokom za izvedbo) – od kdaj naprej se šteje, da je operater oddal popolno naročilo?
- definicija pojma »težje napake« - glede na naložene obveznosti se lahko rok za odpravo napak v primeru »težjih napak« podaljša; vendar v odločbi ni merila, katere napake je možno šteti za težje, zaradi česar prihaja do nejasnosti pri nadzoru rokov,
- v obrazložitvi odločb pojasniti, kako se štejejo dnevi, delovni dnevi, ure ipd.
- da se namesto delovni dnevi kot časovno merilo za izpolnitev obveznosti uvedejo zgolj dnevi;
- na vseh trgih, kjer bi se ugotovila sorazmernost naložitve EOI bi bila potrebna naložitev vzpostavitve takšnega informacijskega sistema, do katerega bodo lahko dostopali vsi operaterji in agencija, iz katerega bodo razvidni vsi podatki o povpraševanju, odgovorih in izvedbi, vključno z natančnim časom posameznega dogodka in vsemi drugimi vsebinskimi podatki, na osnovi katerih bo mogoče spremljati izpolnjevanje naloženih obveznosti.

Vprašanje 46: Ali se strinjate s predlaganimi dopolnitvami trenutno naloženih ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI) agencije? Ali bi še kaj dopolnili, spremenili?

Vprašanje 47: Na kakšen način bi opredelili zgoraj navedene oziroma predlagane dopolnitve ključnih kazalnikov uspešnosti?

3.2 Zahteve glede informacij, ki bi morale biti vključene

Priporočilo o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah opisuje EOI kot zagotavljanje storitev in informacij alternativnim operaterjem pod enakimi pogoji in istočasno, z uporabo istega informacijskega sistema in procesov, ter enako stopnjo zanesljivosti, kot jih regulirani operater zagotavlja svoji maloprodajni enoti. EOI se lahko tako kot zagotavljanje nediskriminacije na necenovnem nivoju naložijo za različne oblike medoperaterskega dostopa in za z njimi povezane storitve potrebne za zagotavljanje dostopa alternativnim operaterjem.

V primeru, da regulirani operater za procese v zvezi z zagotavljanjem dostopa na medoperaterskem trgu uporablja za alternativne operaterje enak vmesnik kot za svojo maloprodajno enoto, se lahko to šteje kot zadostno za doseganje okvira splošne nediskriminacije, medtem ko je v primeru uporabe različnih vmesnikov (kot je to v primeru naložitve EOO) za to potrebno naložiti dodatna varovala za preprečevanje diskriminacije alternativnih operaterjev v primerjavi z lastno maloprodajno enoto. V primeru, da prihaja do asimetrije pri izpolnjevanju zahteve za zagotavljane enakovrednih in istočasnih informacij, se lahko zahteva za zagotavljanje vseh relevantnih informacij za planiranje novih komercialnih ponudb pod enakimi pogoji naloži tako v okviru EOI, kot tudi EOO.

Dostop do ključnih informacij je nujno potreben, da lahko alternativni operaterji učinkovito konkurirajo maloprodajni enoti reguliranega operaterja na trgu tudi v primeru ponudbe novih oblik storitev. V tem okviru mora biti operaterjem na voljo dostop do enakih tehničnih in komercialnih informacij v zvezi z reguliranimi oblikami medoperaterskega dostopa brez poseganja v obstoječa pravila glede ohranjanja poslovne skrivnosti. Te informacije lahko zajemajo tudi takšne informacije, ki jih lahko regulirani operater ne razkiva zaradi ohranjanja zaupnosti poslovne strategije, tudi če bi ustrezale zahtevam EOI (npr. pri nekaterih operaterjih lahko maloprodajna enota pridobiva informacije tudi o načrtovanih investicijah).

Revidirana Skupna stališča BEREC o najboljših praksah pri regulaciji prejšnjih upoštevni trgov 4 »Dostop do (fizične) omrežne infrastrukture (vključno s sodostopom ali razvezanim dostopom) na fiksni lokaciji (medoperaterski trg)«¹⁰, 5 »Širokopasovni dostop (medoperaterski trg)«¹¹ in 6 »Dostopovni deli zakupljenih vodov ne glede na tehnologijo, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmogljivost (medoperaterski trg)«¹² (v nadaljevanju: Skupna stališča o najboljših praksah BEREC za regulacijo trgov za medoperaterski dostop do širokopasovnega omrežja) navajajo relevantne informacije, ki poleg ostalega obsegajo informacije o spremembah arhitekture omrežja, dogovorih o medomrežnem povezovanju, tehničnih standardov za omrežne vmesnike ipd. Za dostop do teh informacij je potrebno določiti roke za njihovo posredovanje, pri čemer pa mora ta biti določen od primera do primera. Pri tem bi se moralo pri informacijah o aktivnih oblikah dostopa (novi produkti prek dostopa z bitnim tokom na omrežju naslednje generacije) upoštevati tudi čas, ki ga alternativni operaterji potrebujejo za prilagoditev svoje opreme. V Priporočilu o reguliranem dostopu do dostopovnih omrežij naslednje generacije¹³ je predvideno, da regulirani operater prilagodi medoperatersko ponudbo za dostop do omrežja prek bitnega toka 6 mesecev pred predvidenim začetkom prodaje novih maloprodajnih ponudb, kar alternativnim operaterjem omogoča ustrezno obdobje za prilagoditev na novo ponudbo. Relevantne informacije naj bi vključevale najmanj informacije o cenah, pogojih, geografski razpoložljivosti in tehničnih karakteristikah nove medoperaterske ponudbe.

Agencija je definirala informacije, ki jih je potrebno v okviru naloženih obveznosti zagotoviti alternativnim operaterjem na nediskriminatoren način že v okviru trenutno veljavnih regulatornih odločb na prejšnjih upoštevni trgih 4 in 5, medtem ko na trgu 6 še ne. Skladno s tem bo v okviru priprave predlogov novih obveznosti na trgih 3a in 3b potrebno na tem segmentu glede na dosedanje

---

¹⁰ BEREC common position on best practice in remedies on the market for wholesale (physical) network infrastructure access (including shared or fully unbundled access) at a fixed location imposed as a consequence of a position of significant market power in the relevant market BoR (12) 127

¹¹ BEREC common position on best practice in remedies on the market for wholesale broadband access (including bitstream access) imposed as a consequence of a position of significant market power in the relevant market BoR (12) 128

¹² Draft BEREC Common Position on best practice in remedies imposed as a consequence of a position of significant market power in the relevant market for wholesale leased lines

¹³ Commission Recommendation 2010/572/EU of 20 September 2010 on regulated access to Next Generation Access Networks (NGA) Text with EEA relevance

ugotovitve po potrebi preoblikovati, medtem ko bodo obveznosti na tem segmentu za novi upoštevni trg 4 dejansko naložene prvič.

Pregled trenutno veljavnih oziroma predlaganih informacij na posameznih upoštevni trgih:

Prejšnji upoštevni trg 4 »Dostop do (fizične) omrežne infrastrukture (vključno s sodostopom ali razvezanim dostopom na fiksni lokaciji (medoperaterski trg)«

Operaterjem, ki imajo z reguliranim operaterjem sklenjeno pogodbo za razvezan dostop je potrebno, v enakih časovnih in kakovostnih okvirih kot svojim notranjim organizacijskim enotam ter hčerinskim in partnerskim podjetjem, v elektronski obliki prek enotnega informacijskega sistema posredovati naslednje informacije, pri čemer morajo biti te informacije na enak način dostopne tudi agenciji:

- a) informacije o topologiji omrežja,
- b) informacije o razpoložljivosti oziroma številu zank in podzank na posameznih lokacijah oziroma na vseh lokacijah, kjer je mogoča skupna lokacija ter o številu zank, vključno z rezervami, številom standardnih, dvojčnih in multipleksiranih priključkov,
- c) informacije o geografski pokritosti iz vseh lokacij, kjer je mogoča skupna lokacija, vključno s podatki o posameznem priključku, ki je priključen na skupno lokacijo, do ulice in hišne številke natančno,
- d) informacije o načrtih posodabljanja svojega omrežja za večje posodobitve najmanj 90 dni pred začetkom posodobitve pri čemer je treba o ukinitvi posamezne skupne lokacije in o ukinitvi posamezne bakrene krajevne zanke operaterja obvestiti najmanj 2 leti vnaprej, kar velja tudi v primeru ukinitve posamezne skupne lokacije ali posamezne bakrene krajevne zanke, ki jih posamezni operater uporablja že 5 let in več,
- e) informacije o razpoložljivosti skupnih lokacij,
- f) informacije o uvajanju novih skupnih lokacij najmanj 6 mesecev vnaprej,
- g) informacije o morebitnih rezervacijah na vseh lokacijah, kjer je mogoča skupna lokacija, skupaj s časovno določenim začetkom in koncem realizacije projekta, na katerega se rezervacija nanaša, ki v nobenem primeru ne sme biti daljši od enega leta, pri čemer je pogoj za rezervacijo izdelana projektna dokumentacija.

Vprašanje 48: Ali menite, da so trenutno predpisane informacije ustrezno oblikovane in bi lahko bile v takšni obliki naložene tudi v okviru prihodnje regulacije trga 3a? In zakaj?

Vprašanje 49: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.

Upoštevni trg 5 »Širokopasovni dostop (medoperaterski trg)«

Operaterjem, ki imajo z reguliranim operaterjem sklenjeno pogodbo o operaterskem dostopu z bitnim tokom je treba, v enakih časovnih in kakovostnih okvirih kot svojim notranjim organizacijskim enotam ter hčerinskim in partnerskim podjetjem, v elektronski obliki prek enotnega informacijskega sistema posredovati naslednje informacije, pri čemer morajo biti te informacije na enak način dostopne tudi agenciji:

- a) o topologiji omrežja,
- b) o načrtih posodabljanja omrežja za večje posodobitve najmanj 90 dni pred izvedeno posodobitvijo oziroma istočasno kot je o njih obveščena njena maloprodajna enota,
- c) o razpoložljivosti širokopasovnega dostopa na posameznih lokacijah, vključno z rezervami, standardnimi, dvojčnimi in multipleksiranimi priključki,
- d) o geografski pokritosti s širokopasovnim dostopom na posameznih lokacijah s podatki za posamezen priključek do hišne številke natančno,

- e) o pričetku ponujanja nove maloprodajne storitve, ki vsebuje oziroma zahteva novo ali spremenjeno tehnično rešitev ustreznega veleprodajnega dostopovnega produkta, najmanj 6 mesecev pred začetkom ponujanja storitve, vendar ne kasneje kot svojim notranje organizacijskim enotam ter hčerinskim in partnerskim podjetjem.

Vprašanje 50: Ali menite, da so trenutno predpisane informacije ustrezno oblikovane in bi lahko bile v takšni obliki naložene tudi v okviru prihodnje regulacije trga 3b? In zakaj?

Vprašanje 51: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.

Vprašanje 52: Katere informacije bi po vašem mnenju morale biti predpisane naložene obveznosti v okviru prihodnje regulacije upoštevne trga 4? In zakaj?

3.3 Zahteve glede informacijskega sistema

Agencija je v okviru trenutno veljavnih regulatornih odločb na prejšnjih upoštevni trgih 4 in 5 operaterju že naložila obveznosti uporabe enotnega informacijskega sistema za alternativne operaterje in za svojo maloprodajno enoto. Za potrebe prihodnje regulacije na upoštevni trgih 3a, 3b in 4 je potrebno preučiti ali je ta obveznost naložena na ustrezen način in ali v praksi dejansko zagotavlja nediskriminatorno obravnavanje operaterjev in lastne maloprodajne enote.

Agencija je v trenutno veljavnih regulatornih odločbah na prejšnjih upoštevni trgih 4 in 5 v zvezi z vzpostavitvijo in uporabo enotnega informacijskega sistema naložila naslednje obveznosti:

- a) Da se mora pri izvrševanju obveznosti dopustitve operatorskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe najkasneje v 3 mesecih od vročitve te odločbe vzpostaviti enoten informacijski sistem, preko katerega se bo operaterje in lastno maloprodajno enoto na neizbrisen in sledljiv način obveščalo o vzrokih za nastanek napake, roku za njeno odpravo in o odpravi prijavljene napake takoj po odpravi le-te, ter o vseh ostalih fazah in postopkih.
- b) Da se mora, v okviru izvrševanja obveznosti zagotavljanja enakega obravnavanja operaterjem, s katerimi ima reguliran operater sklenjeno pogodbo za medoperaterski dostop, v enakih časovnih in kakovostnih okvirih kot svojim notranjim organizacijskim enotam ter hčerinskim in partnerskim podjetjem, v elektronski obliki prek enotnega informacijskega sistema posredovati določene informacije, pri čemer morajo biti te informacije na enak način dostopne tudi agenciji.
- c) V primeru zavrnitve operaterjeve poizvedbe se mora preko enotnega informacijskega sistema z razlogi seznaniti operaterja hkrati z zavrnitvijo.

Vprašanje 53: Ali menite, da je trenutno oblikovana obveznost za vzpostavitev enotnega informacijskega sistema ustrezno oblikovana in bi lahko bile v takšni obliki naložena tudi v okviru prihodnje regulacije trgov 3a, 3b in 4? In zakaj?

Vprašanje 54: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.

Vprašanje 55: Ali je trenutni enotni informacijski sistem ustrezno implementiran s tehničnega vidika? In zakaj?

Vprašanje 56: Ali bi v zvezi s tem želeli opozoriti še na kakšne pomanjkljivosti?

Vprašanje 57: Ali menite, da bi iniciativa k naložitvi informacijskih sistemov vsem infrastrukturnim operaterjem, ki nastopajo na veleprodajnem trgu, pripomogla k večji preglednosti in lažjem delovanju na trgih širokopasovnega dostopa do končnih uporabnikov? Zakaj?

3.4 Način oblikovanja režima za spremljanje skladnosti

Zaradi pomanjkanja preglednosti glede zagotavljanja kakovosti storitve je pogosto težko ugotoviti diskriminatorno ravnanje operaterja s pomembno tržno močjo v razmerju do svoje maloprodajne enote oziroma povezanih družb v primerjavi z ostalimi alternativnimi operaterji. Zato so ključni kazalniki uspešnosti (KPI) najprimernejše orodje za odkrivanje možnega diskriminatornega ravnanja in povečanje preglednosti v zvezi z zagotavljanjem in kakovostjo reguliranih veleprodajnih proizvodov dostopa operaterja s pomembno tržno močjo na ustreznih trgih.

Za zagotovitev večje pripravljenosti reguliranega operaterja za izpolnjevanje naložene obveznosti EOI kot ukrepa nediskriminacije bo morala agencija razmisliti tudi o vzpostavitvi ustrezne podpore za reševanje pritožb.

Vprašanje 58: Ali menite, da bi bilo potrebno spremeniti dosedanje pristope k spremljanju (nadzoru) KPI-jev?

Primerjalna analiza držav, ki so implementirale obveznost nediskriminacije ne način, da izpolnjuje pogoje EOI.

Primerjalna analiza držav, ki so implementirale obveznost nediskriminacije ne način, da izpolnjuje pogoje EOI.	Francija	Irska	Slovenija	UK
Trg 3a (WLA)	Dostop do državne infrastructure samo kanalizacija	x	LLU baker in optika, FTTH, SLU, ODF dostop in dostop do	(Trenutna generacija in NGA VULA).

	in drogovi		pasivne infrastrukture	Ne odgovarja SLU ali dostopu do pasivne infrastrukture
Trg 3b (WBA)	x	NGA bitstream, Navidezno razvezan dostop in multicast – odgovarja samo za zagotavljanje storitev in popravilo	NGA in baker – osnovni bitstream	Baker – osnovni bitstream kot NGA bitstream ni reguliran zaradi prisotnosti VULA na trgu 3a
Trg 4	x	x	x	Ethernet in WDM EOI ni za prvotne SDH LLS
EOI – kriteriji				
Kateri produkti?	Pasivna infrastruktura	NGA bitstream, navidezno razvezan dostop in multicast – odgovarja samo za zagotavljanje storitev in popravilo	Vsi trgi 4&5 produkti	LLU, WLR, VULA, trenutna generacija bit- stream, Ethernet & WDM zakupljeni vodi
Kateri procesi so vzpostavljeni za EOI?				
- Naročanje	✓	✓	✓	✓
- Zagotavljanje	✓	✓	✓	✓
- Sporočanje napak	✓	✓	✓	✓
- Popravilo	✓	✓	✓	✓

Sistemi				
Dogovorjeni sistem – Sistem ne more povedati od kod prihaja zahteva	x	✓	✓	✓
Ista platforma uporabljena za reguliranega operaterja in alternativne operaterje ?	✓	✓	✓	✓
Isti vmesnik uporabljen za reguliranega operaterja in alternativne operaterje?	✓	✓	✓	✓
Sistem ločitve – logična ali fizična	logična	np	logična	97% strank je osnovanih na fizičnem ločitvenem sistemu, MIS je sistem logične ločitve
Dodatni QoS				
SLA	✓	Zahteve glede na vzorčno ponudbo	✓	Zahteve glede na vzorčno ponudbo
SLG	✓	Zahteve glede na vzorčno ponudbo	✓	Zahteve glede na vzorčno ponudbo
KPI	✓	Zahteve glede na vzorčno ponudbo	✓	Podrobno določeno na trgu 4 – Dostopna publikacija za trg 5&6
Ustreznost				

nadzorovanja				
Obveznost direktorja reguliranega operaterja (znotraj organizacije reguliranega operaterja)	x	✓	x	✓
Posebna Uprava vključuje reguliranega operaterja in neodvisnega direktorja	np	np	np	✓
regulatorja	✓	✓	✓	✓
Ali je funkcionalna (ali druga vmesna) delitev?	x	x	x	✓
Dodatne zahteve				
Specifično EOI usposabljanje osebja/zaposlenih	x	x	x	✓
Sprememba organizacijske klime/spodbude	x	x	x	✓

4. Tehnična ponovljivost

V sklopu naložitve obveznosti nediskriminacije dostopa do omrežja je skladno s Priporočilom o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev potrebno zagotoviti tudi, da lahko alternativni operaterji, ki želijo dostop do omrežja na podlagi reguliranih veleprodajnih produktov (fizičnih in virtualnih) tehnično ponovijo maloprodajno ponudbo operaterja s pomembno tržno močjo, še posebno takrat, kadar EOI ni v celoti izveden.

Pri oblikovanju te obveznosti lahko agencija za vsako maloprodajno ponudbo definira tudi ustrezne veleprodajne produkte in informacije, ki morajo biti alternativnim operaterjem na voljo, da je izvedba tehnične ponovljivosti mogoča.

Vprašanje 59: Ali menite, da bi morala agencija za vsako novo maloprodajno ponudbo definirati tudi ustrezne veleprodajne (fizične in virtualne) produkte kot take ali pa bi bilo za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev dovolj, da je zagotovljena tehnična ponovljivost novih storitev na ustreznih veleprodajnih produktih? Obrazložite.

Vprašanje 60: Vprašanje: Kako bi po vaše določili potrebne funkcionalnosti in tehnične parametre za posamezen tip dostopa? Prosimo opredelite.

V okviru tega bi morale biti alternativnim operaterjem, ki želijo dostop do omrežja, na voljo iste tehnične in poslovne informacije o ustreznem veleprodajnem produktu (brez poseganja v veljavna pravila o poslovni zaupnosti) kot jih reguliran operater zagotavlja sam sebi oziroma z njim povezanim podjetjem. Ustrezne informacije vključujejo informacije o novih reguliranih veleprodajnih produktih (fizičnih in virtualnih) ali spremembah obstoječih reguliranih veleprodajnih produktov, ki jih je treba zagotoviti v času potrebnem za pripravo ustreznih maloprodajnih ponudb, ki se opredeli za vsak primer posebej.

Agencija lahko v okviru tega podrobno predpiše natančno zasnovo ustreznih veleprodajnih produktov dostopa, predvsem pa bi morala poskrbeti, da se izvede preizkus tehnične ponovljivosti za novo maloprodajno storitev ali paket storitev, pri čemer bi morala zagotoviti, da se preuči več dejavnikov, in sicer:

- ali so za ustrezne veleprodajne produkte informacije za naročanje, priključitev in odpravo napak, ki jih učinkoviti operater potrebuje za razvoj ali prilagoditev lastnih sistemov in procesov, da bi ponudil konkurenčne nove maloprodajne storitve, na voljo v razumnem času, preden operater s pomembno tržno močjo ali njegova maloprodajna enota na koncu verige uvede lastno ustrezno maloprodajno storitev, in
- razpoložljivost ustreznih dogovorov o ravni storitev (SLA) in ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI).

Vprašanje 61: Ali menite, da bi morala agencija v okviru nalaganja obveznosti operaterju s pomembno tržno močjo tudi podrobno predpisati oziroma določiti seznam ustreznih veleprodajnih produktov dostopa? Zakaj?

Vprašanje 62: Ali menite, da bi morala agencija v okviru nalaganja obveznosti operaterju s pomembno tržno močjo tudi podrobno predpisati oziroma določiti seznam ustreznih veleprodajnih produktov dostopa? Zakaj?

Pri ocenjevanju razumnega roka za predhodno obvestilo pred uvedbo nove maloprodajne ponudbe s strani operaterja s pomembno tržno močjo bo agencija upoštevala predvsem naslednje dejavnike:

- ali je proizvod nov ali gre za posodobitev obstoječega proizvoda;
- čas, ki je potreben za posvetovanje in dogovor o veleprodajnih procesih za opravljanje ustreznih storitev;
- čas, ki je potreben za pripravo vzorčne ponudbe in podpis pogodb;
- čas, ki je potreben za spremembo ali posodobitev ustreznih sistemov IT;
- čas, ki je potreben za trženje nove maloprodajne ponudbe.

Vprašanje 63: Kakšen bi po vašem mnenju moral biti rok v posameznih primerih skladno z navedenimi dejavniki? Obrazložite.

Pri tem je ključnega pomena, da regulirani operater s pomembno tržno močjo zagotovi tehnično ponovljivost nove maloprodajne ponudbe, preden jo uvede in nato v vsakem trenutku. Zato se lahko preizkus tehnične ponovljivosti opravi pred uvedbo ali po uvedbi nove maloprodajne ponudbe, odvisno kdaj je to primerno po mnenju NRA. Na primer, kadar je možnost, da NRA objavi poslovne podatke operaterja s pomembno tržno močjo, omejena zaradi pravil o varovanju zaupnosti v skladu z nacionalno zakonodajo, se lahko NRA odloči opraviti preizkus tehnične ponovljivosti po uvedbi maloprodajnih storitev.

Za ta namen in da se zagotovijo enaki konkurenčni pogoji med maloprodajno enoto operaterja s pomembno tržno močjo na koncu verige in tretjimi strankami, ki želijo dostop do omrežja, bi moral NRA poskrbeti, da so notranjim in tretjim strankam, ki želijo dostop do omrežja, na voljo iste tehnične in poslovne informacije o ustreznem reguliranem veleprodajnem produktu, brez poseganja v veljavna pravila o poslovni zaupnosti. Ustrezne informacije vključujejo informacije o novih reguliranih veleprodajnih produktih ali spremembah obstoječih reguliranih veleprodajnih produktov, ki jih je treba zagotoviti v času, potrebnem za pripravo ustreznih maloprodajnih ponudb, ki se opredeli za vsak primer posebej.

Zahtevani preizkus tehnične ponovljivosti lahko opravi operater s pomembno tržno močjo ali agencija. Tako bo v zvezi z naložitvijo tehnične ponovljivosti morala agencija najprej razmisliti o tem, kdo bo ta test v praksi dejansko izvajal (agencija ali operater).

Vprašanje 64: Kdo bi po vašem mnenju moral opravljati preizkus tehnične ponovljivosti; agencija ali regulirani operater? Zakaj?

Če bo preizkus tehnične ponovljivosti delal OPTM, mora agencija tak preizkus za njim preveriti. Z druge strani pa bi v primeru, če bi preizkus delala sama agencija, to zaradi omejenih virov agencije lahko privedlo do zamud pri izvedbi preskusa.

V primeru, da opravi preizkus tehnične ponovljivosti operater s pomembno tržno močjo sam, bi agencija od njega zahtevala, da ji predloži rezultate preizkusa, vključno z vsemi informacijami, ki so potrebne za dokazovanje, da je tehnična ponovljivost v celoti zagotovljena, pri čemer bi imela agencija na voljo dovolj časa, da potrdi rezultate preizkusa, alternativni operaterji, ki želijo dostop do omrežja pa, da ponovijo maloprodajno ponudbo v skladu s parametri za ocenjevanje razumnega časovnega obdobja potrebnega za pripravo.

V primeru, da bi preizkus tehnične ponovljivosti opravljala agencija, bi od reguliranega operaterja zahtevala, da:

- jo v ustreznem roku obvesti o novih maloprodajnih ponudbah, ki uporabljajo ustrezni regulirani veleprodajni produkt, in
- ji predloži vse informacije, ki jih agencija potrebuje za oceno ponovljivosti, dovolj zgodaj pred uvedbo takšnih maloprodajnih ponudb.

Obvestilo bi moralo biti v obliki, ki bi omogočala agenciji učinkovito izvedbo preizkusa tehnične ponovljivosti in operaterjem, ki želijo dostop do omrežja, ponovijo maloprodajno ponudbo v skladu s parametri za ocenjevanje razumnega časovnega obdobja potrebnega za pripravo.

Vprašanje 65: Kakšen bi bil po vašem mnenju sprejemljiv rok za posredovanje navedenih informacij o novih maloprodajnih ponudbah?

Vprašanje 66: Kakšne podatke in informacije bi bilo potrebno vključiti kot del obvestila, ki bi ga agencija zahtevala od operaterja s pomembno tržno močjo, da bi lahko na njegovi podlagi učinkovito izvedla preizkus tehnične ponovljivosti?

V primeru, da bi agencija ugotovila, da tehnična ponovljivost nove maloprodajne ponudbe ni zagotovljena, bi od operaterja s pomembno tržno močjo zahtevala, da spremeni ustrezno veleprodajno ponudbo tako, da zagotovi tehnično ponovljivost. V takšnem primeru bi agencija od operaterja s pomembno tržno močjo zahtevala, da prekine ali odloži zagotavljanje nove maloprodajne ponudbe, katere skladnost z zahtevo glede tehnične ponovljivosti ni rešena, saj bi v nasprotnem primeru lahko zaradi tega prišlo do negativnih posledic, ki bi povzročile znatno škodo alternativnim operaterjem in posledično imelo negativni vpliv na obstoj konkurenčnih razmer na trgu.

Vprašanje 67: Ali menite, da je naložitev opisane prepovedi v primeru neizvedljivosti tehnične ponovljivosti ustrezna?

Vprašanje 68: Ali menite, da je naložitev takšne prepovedi dovolj za preprečevanje zlorab prevladujočega položaja na trgu s strani reguliranega operaterja? Zakaj?

Vprašanje 69: V kolikor menite, da bi bilo potrebno pri tem uvesti še dodatne zaščitne mehanizme, jih prosimo, navedite.

5. Geografska segmentacija

Geografska segmentacija v največji meri pomeni način analize, ki regulatorju omogoča, da se predhodna regulacija uveljavi predvsem na področjih, kjer je to nujno potrebno in se umakne s področij, ki predhodnega urejanja ne potrebujejo več, saj trg deluje pod pogoji učinkovite konkurence. Vendar pa je pri tem potrebna previdnost, saj se lahko preuranjen dvig regulacije izkaže kot neustrezen v povišanju cen, zmanjšanju kakovosti in inovacij ter drugih škodljivih posledicah za končne uporabnike. Po drugi strani pa ima lahko premočna regulacija enake posledice, saj se s tem omejujejo inovativni komercialni dogovori med operaterji, ki se lahko izkažejo kot zelo koristne za končne uporabnike.

Priporočilo o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah kot osnovo za ocenitve tržne moči na posameznem področju RS oziroma za segmentiranje regulatornih ukrepov navaja geografsko segmentacijo. Geografska segmentacija lahko poteka na različne načine, kjer je agencija v prednosti glede na dejstvo, da je že predhodno vzpostavila sistem baz prostorskih podatkov, glede na katere je pričakovan rezultat geografske segmentacije veliko bolj realen kot v primeru da tega ne bi imela.

Določitev geografskega trga je glede na zakonske določbe, ki izhajajo iz okvirne direktive in direktive o dostopu, ena izmed dveh glavnih komponent definicije upoštevnega trga, primerne za predhodno urejanje trga. Prva, določitev trga proizvodov in storitev je opisana v prvem poglavju tega dokumenta, druga, določitev geografskega trga pa je opisana v nadaljevanju.

Po opredelitvi upoštevnega proizvodnega oziroma storitvenega trga je treba opredeliti geografski obseg trga, kar omogoči ocenitev razmer učinkovite konkurence na njem. Glede na uveljavljeno prakso, ustrezni geografski trg obsega območje, na katerem so zadevna podjetja vključena v ponudbo in povpraševanje po zadevnih proizvodih in storitvah, na katerem so pogoji konkurence dovolj enotni in ki ga je moč razlikovati od sosednjih območij, ker so pogoji konkurence na teh območjih znatno drugačni.

Na področju elektronskih komunikacij se geografski obseg ustreznega trga skladno z uveljavljeno prakso določa na podlagi dveh glavnih meril:

- območje, ki ga pokriva omrežje in
- obstoj pravnih in drugih normativnih instrumentov.

V dosedANJI regulaciji so bili, kljub opravljeni delni geografski analizi na prejšnjem upoštevne trgu 5, upoštevni trgi prepoznani kot nacionalni, kar v primeru zaključevanja klicev, kjer je vsak operater, ki zaključuje klice v lastnem omrežju na celotnem ozemlju Republike Slovenije, še vedno ostaja enako.

Z uvedbo Priporočila o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah, pa je agencija prepoznala potrebo, da z uporabo metode geografske segmentacije preveri, ali so na vseh področjih Republike Slovenije enaki konkurenčni pogoji za nastopanje na trgu. Priporočilo namreč govori, da je potrebno preveriti ali se konkurenčni pogoji razlikujejo vsaj v tistih delih nacionalnega teritorija, kjer je prisotnih več infrastruktur in se na njih diferencira dele, kjer je prisotnih več infrastruktur (urbana središča) od tistih, kjer je prisotna zgolj ena infrastruktura in je operater s pomembno tržno močjo en sam. V tem primeru ima agencija možnosti, da:

- oceni pomembno tržno moč posameznega operaterja in določi operaterja s pomembno tržno močjo v posamezni geografski enoti nacionalnega teritorija, tako v urbanem kot v ruralnem delu (regulacija OŠO operaterjev);
- oceni, da je operater s pomembno tržno močjo en sam in diferencira ukrepe na ruralni in urbani del, kjer pa ponovno lahko:
  - o v urbanem delu deregulira trg; ali
  - o v urbanem delu ohrani regulacijo glede na priporočilo in sicer namesto uveljavitve LRIC+ veleprodajne cene regulirnemu operaterju določi druge obveznosti (EOI, ERT...).

V primeru, da trg na območju tistega dela teritorija, kjer je prisotnih več infrastruktur, deregulira, mora agencija stanje na trgu sproti podrobno opazovati, operaterjem podeliti določene zaveze o dostopu in enakem obravnavanju, ter nemudoma ukrepati v primeru, da se pričnejo na stanju konkurence kazati slabi učinki.

Vprašanje 70: Ali menite da je geografska segmentacija v primeru analiz upoštevni trgov 3a, 3b in 4 potrebna? Odgovor utemeljite.

BEREC je v namen lažje izdelave geografske segmentacije izdal Skupna stališča o geografski segmentaciji¹⁴, ki naj bi regulatorjem omogočila določeno metodologijo same geografske segmentacije. Problem dokumenta je, da po izdaji Priporočila o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah še ni bil osvežen.

Kljub temu je geografska segmentacija že takrat pridobivala na pomenu, saj so infrastrukturni operaterji povečevali svojo pokritost in tržni delež in se je s tem pojavil razvoj konkurenčnih razmer; to se kaže predvsem v porastu operaterjev, ki uporabljajo storitve razvezane lokalne zanke, ostalih operaterjev, ki delujejo na drugih infrastrukturah (kabelskih, mobilnem širokopasovnem dostopu ter drugih) ter uveljavitev NGA omrežij, kamor skupno stališče prišteva predvsem optična omrežja. Ta situacija je privedla do segmentiranega trga v smislu dostopovnih omrežij na lokalnem in regionalnem nivoju. V skupnih stališčih BEREC meni, da omenjeni razvoj vpliva predvsem na definicijo upoštevne trga.

Dokument identificira štiri osnovne pogoje za izbiro geografske enote:

- geografske enote morajo biti medsebojno izključujoče in manjše od nacionalnega teritorija;
- storitve, ki jih ponujajo vsi operaterji, morajo biti mapirane v geografske enote, kar se je s pojavom različnih tehnologij spremenilo v toliko, da se ne moremo opreti na enoto posameznega omrežnega elementa. V primeru administrativnih enot je problem v tem, da ne predstavljajo nujno mej omrežij oziroma meja teritorijev z različnimi konkurenčnimi pogoji;
- enote morajo imeti jasne in stabilne meje, kar v praksi pomeni, da morajo biti enote in njihove meje jasne deležnikom na trgu. To je sicer lažje, kadar se obravnavajo politično določene enote;
- enote morajo biti dovolj majhne, da se znotraj njih konkurenčni pogoji ne spreminjajo močno, in dovolj velike, da ne predstavljajo prevelikega bremena tako za operaterja kot tudi za

¹⁴ BEREC Common Position on geographic aspects of market analysis (definition and remedies) BoR (14) 73

regulatorja. Skupno stališče za ustrezno enoto predlaga velikost manjše vasi v primeru fiksnega omrežja, vendar je s stališča agencije to vprašljivo, saj ta merska enota ne pomeni enako v vseh državah članicah.

Agencija bi v tem primeru za enoto predlagala naselje, kot izhaja iz registra prostorskih enot (RPE) in je to enoto že uporabljala v svojih analizah.

Vprašanje 71: Predlagajte katera geografska enota bi bila po vašem mnenju najprimernejša za izvedbo geografske analize posameznega upoštevnega trga za veleprodajni dostop do širokopasovnega omrežja in predlog utemeljite.

Ko so določene geografske enote, se glede na skupno stališče ugotavlja homogenost konkurenčnih pogojev v posamezni geografski enoti glede na naslednje korake analize:

- razlike med geografskimi enotami glede na vstopne ovire in število ponudnikov na opazovani enoti, kjer se kot vstopne ovire upošteva, da gredo novi vstopniki najprej na področja, kjer je več povpraševanja, kar je povezano z ekonomijami obsega in potopljenimi stroški. Vstopne ovire so lahko povezane tudi s pravnimi in regulatornimi ovirami;
- homogenost tržnih deležev ponudnikov v opazovani enoti;
- potencialne razlike v cenah storitev.

Vprašanje 72: Ali lahko identificirate glavne ovire za vstop na trg/del trga? Pojasnite.

Vprašanje 73: Ali kot operater diferencirate maloprodajne cene glede na geografsko področje? Če je odgovor pozitiven, na kakšni osnovi?

Vprašanje 74: Ali imate različne tržne strategije za različna geografska področja?

Naslednje vprašanje, s katerim se ukvarjajo Skupna stališča pa je:

- možnost določitve heterogenega trga in s tem nacionalnih podtrgov ali
- geografska diferenciacija regulatornih ukrepov.

Skupna stališča BEREC predlagajo potek geografske segmentacije na način, da se v vrednostni verigi najprej preveri homogenost maloprodajnih ponudb, nato pa analizo prenese na veleprodajni nivo. V primeru, da regulator na maloprodajnem nivoju ne vidi heterogenosti, tega ni potrebno preskušati na veleprodaji. Kljub temu je agencija v obstoječi analizi upoštevnega trga 5 opravila delno geografsko analizo trga, kjer pa je ugotavljala zgolj prisotnost operaterjev, tehnologij in število priključkov, tako da heterogenosti/homogenosti maloprodajnih ponudb ni ugotovila, zato do sedaj ni uveljavljala geografsko segmentiranega pristopa k regulaciji.

Glede na zgornje predpostavke je prepuščeno regulatornim organom v državah članicah, da se glede na analizo trga sami odločijo o pristopu k geografski segmentaciji.

Primerjalna analiza držav, ki so geografsko segmentacijo delale po sprejetju Priporočila o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah. Podatki so zbrani na nivoju BEREC ter Cullen international.

Država	Leto	trg
Nemčija	2014	<p>3a: produktna segmentacija</p> <p>Podtrg A: dostop do bakrene zanke, do FTTH ter legacy hibridne modele za množični trg.</p> <p>(OPAL/ISIS) in VULA na lokaciji street cabinet, MDF (na nacionalnem nivoju) – OPTM je Deutsche Telekom</p> <p>Podtrg B: kustomiziran lokalni dostop do optike za večja podjetja, zgrajeno na zahtevo, navadno po pogodbi. Ker preizkus treh meril ni pokazal potrebe po predhodni regulaciji = deregulirano.</p> <p>3b: Layer 2: ATM (se ukinja) ali Ethernet (kar bo dosegljivo 2016 na 899 BB gateways v NGN omrežju Deutsche Telekom) Podtrg je nacionalen, OPTM je DT</p> <p>Layer 3: IP, ki ga DT nudi na 73 vozliščih in v bodoče na 12 vozliščih. Deregulacija v 20 mestih, ostalo je OPTM DT.</p>
Poljska	2014	<p>4:</p> <p>Podtrg 1: O Visoko kakovostni dostop na fiksni lokaciji do 2 Mb/s; PTM je Orange Polska</p> <p>Podtrg 2: Visoko kakovostni dostop na fiksni lokaciji nad 2 Mb/s; ni SMP</p>
Španija	2014	<p>3a: geografska diferenciacija ukrepov na optiki.</p> <p>V 34 občinah, kjer je bilo prepoznano dovolj konkurence na NGA zgolj ERT.</p> <p>3b: geografska segmentacija:</p> <p>Območje 1 (deregulacije, brez OPTM) : lokalne centrale v bakrenem omrežju, ki pokrivajo območje z dvema kumulativnima pogojema:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prisotna 2 AO, kjer ima vsak od njiju vsaj 10% tržnega deleža na maloprodajnem trgu širokopasovnega dostopa; in - Tržni delež Telefonice je manj kot 50%; <p>Območje 2: vse ostalo z geografsko diferenciacijo ukrepov; ni potrebno ponuditi L2 Ethernet veleprodajnega širokopasovnega dostopa preko optike v 34 občinah.</p>
Švedska	2014	<p>3a: Geografska cenovna diferenciacija je dovoljena za optične produkte, ki so še alje regulirani na osnovi obstoječega hibridnega BU/TD LRIC modela, do novembra 2016, ko se implementirajo EoL. PTS dovoljuje risk premium za veleprodajne cene najema optike v manj gosto naseljenih področjih, kjer</p>

		obstajajo večinoma enostanovanjske hiše, in je težje doseči ekonomije obsega.
Danska		3a in 3b: po poštnih številkah, različni ukrepi
Belgija		3b in 4: odločajo se še med enotami: local exchange, postal codes, municipalities

6. Ekonomska ponovljivost

6.1 Regulacija upoštevni trgov za dostop do širokopasovnega omrežja

Priporočilo o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah v okviru regulacije v tistih geografskih podtrgih, kjer je prisotnih več infrastruktur, predvideva, da se regulatorni ukrepi naložijo zgolj v nujnem obsegu, kar ne zajema stroškovno naravnane cene, vključuje pa druge ukrepe, kateri preprečujejo protikonkurenčno ravnanje reguliranih operaterjev. Med te ukrepe sodi tudi test ekonomske ponovljivosti (v nadaljevanju: ERT; economic replicability test). Ker se Priporočilo o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah samo ne spušča v določanje posameznih parametrov ERT, je Evropska komisija naložila združenju evropskih regulatorjev (BEREC) izdelavo podrobnejših smernic za regulatorje. Ekspertna delovna skupina za regulatorno računovodstvo je na tej osnovi pripravila BEREC Smernice o regulatornem pristopu v zvezi s testom ekonomske ponovljivosti¹⁵ (v nadaljevanju: Smernice). Namen tega dokumenta je pomoč regulatorjem pri regulaciji medoperaterskih upoštevni trgov za dostop do širokopasovnega omrežja, vzpodbujati konkurenco ter izboljšati investicijsko okolje za gradnjo širokopasovnih omrežij NGA

Metodologija za izračun predhodnega ERT mora zavarovati konkurenco posebno v primerih, kjer ni stroškovno orientirane regulacije. Metodologija mora tako zagotoviti nediskriminacijo in transparentnost ter preprečiti izključitev alternativnih operaterjev s trga.

6.2 Definicija izračuna predhodnega preskusa gospodarske ponovljivosti

Definicija predhodnega ERT se nanaša na oceno ali razlika med maloprodajno ceno ustreznih maloprodajnih produktov in ceno ustreznih reguliranih veleprodajnih produktov pokrije inkrementalne prodajne (downstream) stroške in primeren odstotek skupnih stroškov.

Škarje cen obstajajo takrat, ko maloprodajna cena določenega produkta ali paketa produktov ne pokrije vsote vseh stroškov, ki nastanejo pri ponudbi produkta oziroma pri ponudbi paketu produktov reguliranega operaterja.

Definicija, ki bi služila kot dobra praksa naj bi bila: predhodni ERT oceni ali maloprodajna cena vodilnega produkta ('flagship product(s)') ali drugih ustreznih produktov pokrije regulirane veleprodajne stroške, neregulirane vhodne stroške (lastni omrežni stroški) in maloprodajne stroške.

Splošna formula za izračun predhodnega ERT:

$$MPC_{\text{optm}} \geq VPS_{\text{reg}} + VPS_{\text{ne-reg}} + MPS$$

- MPC_{optm} – maloprodajna cena storitve reguliranega operaterja, ki jo zagotavlja končnim uporabnikom.
- VPS_{reg} – regulirani veleprodajni stroški reguliranega operaterja, ki so ključni za alternativne

---

¹⁵http://berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/regulatory_best_practices/guidelines/4782-berec-guidance-on-the-regulatory-accounting-approach-to-the-economic-replicability-test-ie-ex-anteselector-specific-margin-squeeze-tests

- operaterje za zagotavljanje te storitve končnim uporabnikom,
- VPS_{ne-reg} – drugi (neregulirani) veleprodajni stroški reguliranega operaterja (drugi omrežni stroški),
- MPS – maloprodajni stroški reguliranega operaterja.

6.3 Preskus enako učinkovitega operaterja (EEO) ali prilagojenega enako učinkovitega operaterja (adjusted EEO) – učinkovitost operaterja

V okviru Priporočila o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah se lahko prodajni (downstream) stroški ocenijo na podlagi enako učinkovitega operaterja (EEO), ki se nanaša na ocenjevanje situacije, ali bi maloprodajna enota reguliranega operaterja lahko poslovala dobičkonosno v primeru, da bi le ta morala plačati veleprodajne storitev po ceni, ki jih zaračunava alternativnim operaterjem. Agencija bi morala v tem primeru uporabiti revidirane prodajne stroške reguliranega operaterja, če so le ti dovolj združeni za uporabo testa.

Priporočilo pa prav tako predvideva, da lahko agencija zaradi različnih ekonomij obsega na trgu prilagodi prodajne stroške (adjusted EEO), ki omogočajo alternativnim operaterjem pri pridobivanju ekonomije obsega in zagotovijo realne možnosti za gospodarsko ponovljivost.

Vprašanje 75: Katere prodajne stroške predlagate, da se vključi v izračun? Stroške na podlagi enako učinkovitega operaterja (EEO) ali stroške prilagojenega enako učinkovitega operaterja (adjusted EEO). Zakaj?

6.4 Ustrezen stroškovni standard

Pri določanju stroškov za zagotavljanje maloprodajnih storitev reguliranega operaterja, je pomembno definirati obseg stroškovnih elementov in različne stroškovne kategorije: regulirani veleprodajni stroški, drugi ne-regulirani veleprodajni stroški in maloprodajni stroški.

Priporočilo o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah predlaga inkrementalne stroške za zagotavljanje maloprodajnih storitev kot primerno stroškovno metodologijo. Model LRIC+ naj bi bil uporabljen za izračun inkrementalnih stroškov skupaj z ustreznim odstotkom skupnih stroškov.

Agencija bi za izračun prodajnih stroškov, ki so pridobljeni iz ločenih računovodskih evidenc in so prilagojeni na enako učinkovitega operaterja (adjusted EEO), načeloma lahko uporabila tudi metodo popolnoma razporejenih stroškov (FAC) ali kombinacijo obeh metod (LRIC+ za druge neregulirane veleprodajne stroške, FAC za maloprodajne stroške), vendar bi pri tem morala zagotoviti doslednost in objektivnost pri vpeljavi ERT.

V izračunu stroškov maloprodajnih storitev nastopijo tudi skupni stroški. Skupni stroški morajo biti razporejeni z ustreznimi ključi, tako da vsi učinkoviti stroški, ki nastanejo, pokrivajo vse storitve, pri tem pa morajo biti inkrementalni stroški razporejeni po ustreznih storitvah.

Vprašanje 76: Kateri bi bil po vašem mnenju ustrezen stroškovni standard za posamezne stroškovne kategorije (LRIC+, FAC, kombinacija)? Zakaj?

6.5 Metode amortizacije

Priporočilo o nediskriminaciji in stroškovnih metodologijah predlaga uporabo ustrezne amortizacijske metode. Uporabljena je lahko vsaka izmed amortizacijskih metod: ekonomska amortizacija, metoda enakomernega časovnega amortiziranja, amortizacija z upoštevanjem tekočih cen osnovnih sredstev in drugih, odvisno od stanja na trgu. Večina regulatorjev priporoča metodo enakomernega časovnega amortiziranja.

Vprašanje 77: Ali lahko argumentirano predlagate ustrezno metodo amortizacije?

6.6 Ustrezen donos

Metodologija za izračun stroškov, ki zagotavlja signal »zgradi ali kupi«, dosega ustrezno ravnotežje med zagotavljanjem učinkovitega vstopa in zadostnimi spodbudami za naložbe. Učinkoviti operaterji so načeloma spodbujeni za naložbe, ki jim prinašajo ustrezen donos. Ko operater investira v svojo infrastrukturo, mora imeti primerno stopnjo donosnosti naložbe glede na vložena sredstva. Obravnavane investicije so investicije v telekomunikacijsko infrastrukturo ali druge investicije, ki so potrebne za zagotavljanje produktov končnim naročnikom. Primerna stopnja donosnosti se lahko meri tudi z izračunom tehtanega povprečja stroškov kapitala (WACC). Pri izračunu tehtanega povprečja stroškov kapitala je potrebno upoštevati vse vidike vložnega kapitala (capital employed).

Vprašanje 78: Koliko bi po vašem mnenju morala biti vrednost WACC za NGA? (argumentirano)

6.7 Maloprodajni stroški

Glavni maloprodajni stroški zajemajo stroške marketinga (stroški sejmov, reklam in promocij), stroške prodajnih in poprodajnih storitev, in stroške zaračunavanja (billing)-a ter druge primerljive maloprodajne stroške: skrb za stranke, izterjave računov, distribucija uporabniške opreme in razvoj storitev. Upoštevana višina maloprodajnih stroškov je odvisna tudi od specifik maloprodajnega produkta. Danes so najbolj prodajani produkti paketi storitev, ki vsebujejo več vrst maloprodajnih produktov, s tem pa je povezana tudi višina maloprodajnih stroškov, ki je lahko drugačna glede na to ali se posamezni produkt ponuja v paketu ali pa se ga ponuja samostojno.

Vprašanje 79: Katere maloprodajne stroške vključujete v obračun maloprodajne operacije in v kakšnih deležih? (argumentirano)

6.8 Regulirani veleprodajni stroški

Pri opredeljevanju ustreznih veleprodajnih cen bi morala agencija upoštevati ceno dostopa, ki jo regulirani operater dejansko zaračunava alternativnim operaterjem, ki želijo imeti dostop, za ustreznimi regulirani veleprodajni produkt.

Te veleprodajne cene dostopa bi morale biti enake cenam, ki jih regulirani operater zaračunava svoji maloprodajni enoti. Da bi agencija v nacionalnih razmerah zagotovila pravilno ravnotežje med spodbudami za učinkovite in prožne strategije za oblikovanje cen na veleprodajni ravni in hkrati zagotovila dovolj visoko maržo za tiste, ki želijo imeti dostop, da bi ohranili trajnostno konkurenco, bi morala ustrezno upoštevati obstoj količinskih popustov in/ali dolgoročnih sporazumov o oblikovanju cen dostopa med reguliranim operaterjem in tistimi, ki želijo imeti dostop (alternativni operaterji).

Vprašanje 80: Ali se strinjate, da se kot regulirani veleprodajni stroški v ERT uporabijo cene iz vzorčne ponudbe reguliranega operaterja?

Vprašanje 81: Na kakšen način bi bilo po vašem mnenju najprimerneje upoštevati količinske popuste in popuste dolgoročnih sporazumov?

6.9 Drugi neregulirani veleprodajni stroški

V praksi se za ocenitev drugih nereguliranih veleprodajnih stroškov uporablja stroške reguliranega operaterja skladno (največkrat skladno z metodologijo LRIC+). V primeru, da ERT upošteva prilagojene stroške enako učinkovitega operaterja (adjusted EEO) pa je možno uporabiti omrežne stroške alternativnih operaterjev. Če ni možno pridobiti navedenih stroškov tudi od alternativnih operaterjev, lahko regulator uporabi stroške, ki so dosegljivi na trgu.

Vprašanje 82: Ali ste operaterji, ki gostujete na omrežjih reguliranega operaterja pripravljeni poročati lastne podatke o drugih (nereguliranih) omrežnih stroških za potrebe ERT ?

6.10 Ustrezno časovno obdobje

Agencija bi morala oceniti dobičkonosnost vodilnih produktov na podlagi dinamične analize za več obdobj, kot je na primer pristop diskontiranega denarnega toka (pristop DCF). Agencija bo morala opredeliti primerno referenčno obdobje, v katerem se oceni, ali marža med maloprodajno ceno vodilnega produkta in ceno ustreznega veleprodajnega produkta na omrežju NGA omogoča pokrivanje prodajnih stroškov (vključno s primernim odstotkom skupnih stroškov).

Ustrezno obdobje za ta predhodni ERT bi bilo treba določiti v skladu z ocenjeno povprečno dobo naročnika. Takšna povprečna doba naročnika bi bila obdobje, v katerem naročnik prispeva k pokrivanju (a) prodajnih stroškov, ki so preračunani na letno raven v skladu z metodo amortizacije, primerno za zadevno sredstvo, in ekonomske življenjske dobe ustreznega sredstva, ki je potrebna za maloprodajne dejavnosti (vključno s stroški omrežja, ki niso vključeni v veleprodajno storitev dostopa do omrežja NGA), ter

(b) drugih prodajnih stroškov, ki se običajno ne preračunavajo na letno raven (značilni so stroški pridobivanja naročnikov) in ki nastanejo pri operaterju zaradi pridobivanja naročnikov ter jih operater želi pokriti v povprečni dobi naročnika.

Pri ocenjevanju povprečne dobe naročnika bi morala agencija ustrezno upoštevati različne lastnosti ter konkurenčne pogoje opravljanja storitev prek omrežij NGA v primerjavi s starejšim bakrenim omrežjem, kadar imajo uporabniki omrežij NGA zaradi njih lahko drugačno povprečno dobo naročnika kot uporabniki bakrenega omrežja.

Vprašanje 83: Katero referenčno časovno obdobje (dobo) bi po vašem mnenju bilo ustrezno za uporabnika na bakrenem omrežju in za uporabnika na NGA omrežju?

6.11 Vodilni produkti

Agencija bi morala opredeliti vodilne produkte (flagship products) na podlagi svojih sedanjih opazovanj trga in predvidevanj za prihodnost, pri čemer bi morali upoštevati predvsem njihov pomen za sedanjo in prihodnjo konkurenco.

Kriteriji za izbiro vodilnih produktov bi lahko bili po:

- prihodku,
- tržnem deležu,
- stroških oglaševanja,
- rast končnih uporabnikov ali
- kriteriju porabe sredstev za oglaševanje.

Vprašanje 84: Glede na katere kriterije določate, kateri produkti bodo vodilni in kateri ne? Kakšna bi bila vaša definicija vodilnega produkta?

6.12 Stopnja agregacije produktov

ERT se lahko izvaja za vsak posamezni vodilni produkt na trgu, za določeno skupino vodilnih produktov, ali pa se izvede kot stopnja agregacije vseh vodilnih produktov. Priporočljivo je, da se določi stopnja agregacije glede na konkurenčne razmere na trgu.

Vprašanje 85: Katera stopnja agregacije se vam zdi najbolj primerna (ne glede na kasnejše izsledke analize)? Zakaj?

6.13 Paketi storitev

Vodilni produkti na trgu se največkrat prodajajo kot paket storitev, ki lahko vključujejo več posameznih reguliranih in/ali nereguliranih produktov. Agencija bo morala pri izvedbi ERT pridobiti podatke tudi za neregulirane produkte.

Vprašanje 86: Kako predlagate, da se oceni neregulirane komponente paketa?

6.14 Promocije in občasni popusti

Promocije in občasni popusti predstavljajo pomemben element pri določanju dejanskih maloprodajnih stroškov. Pri ERT morajo biti upoštevani tako promocije kot občasni popusti. Navedeni stroški se lahko upoštevajo na prihodkovni strani (znižajo prihodke) ali na stroškovni strani (dvig stroškov).

Vprašanje 87: Na kakšen način je po vašem mnenju ustrezno upoštevati promocije in občasne popuste?

7. Model LRIC+

Ena izmed obveznosti, ki jo lahko naloži agencija reguliranemu operaterju, je tudi obveznost cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva. Glavni namen te obveznosti je pospeševati učinkovito konkurenco, razvoj trga v Sloveniji in zaščititi koristi končnih uporabnikov, nenazadnje pa tudi pospeševati učinkovito investiranje in inovacije v nova in izboljšana omrežja, pri čemer je bistvenega pomena ohranjanje učinkovite konkurence, ki je pomemben dolgoročen gonilnik investiranja.

Priporočilo o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah določa, da za namene določanja veleprodajnih cen dostopa do bakrenih omrežij in omrežij NGA, kadar je kot ukrep uvedena stroškovno naravnana cena, če je ustrezno, sorazmerno in upravičeno, agencija sprejme metodologijo za izračun stroškov od spodaj navzgor z dolgoročnim povečanjem stroškov plus (BU LRIC+), ki kot model za izračun stroškov vključuje modeliranje s pristopom od spodaj navzgor z uporabo dolgoročnega povečanja stroškov in dodatni pribitek za pokrivanje skupnih stroškov.

V skladu z določili Priporočila o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah bi morala agencija za izračun veleprodajnih cen storitev širokopasovnega dostopa, izdelati stroškovni model hipotetičnega učinkovitega operaterja sodobnega učinkovitega omrežja, kar je omrežje NGA, ki bo temeljil na metodologiji BU LRIC+ (ang. Bottom - up long - run Incremental Costs plus).

Pri tem bi agencija v okviru metodologije upoštevala tekoče stroške sodobnega učinkovitega NGA omrežja, medtem ko za obstoječo gradbeno infrastrukturo za izgradnjo NGA omrežja, ki je ponovno uporabna za namene razvoja NGA omrežja, ne bi predpostavljala gradnje povsem nove gradbene infrastrukture, medtem ko bi nekatero gradbeno infrastrukturo za potrebe razvoja NGA omrežja, zgraditi na novo.

V skladu s Priporočilom o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah bi morala agencija v stroškovnem model BU LRIC+ prav tako upoštevati cilje Digitalne Agende za Evropo, tako glede pasovne širine, pokrivanja in prihodnje izkoriščenosti (utilizacije) omrežja. Tako Digitalna Agenda za Evropo določa da imajo do leta 2020 vsi državljani EU dostop do interneta s hitrostjo 30 Mb/s in vsaj 50% gospodinjestev naročenih na internetne povezave s hitrostjo 100 Mb/s.

Vprašanje 88: Ali se strinjate, da zgoraj navedene hitrosti (30 Mb/s in 100 Mb/s) predstavljajo bitne hitrosti z uporabniško izkušnjo?

Vprašanje 89: Obenem bi agencija ob upoštevanju nacionalnih značilnosti (trenutna utilizacija) kot parametre določila tudi drugačen, višji delež izkoriščenosti (utilizacije) omrežja? Kolikšno stopnjo uveljavljanja tega v stroškovnem modelu BULRIC+ bi predlagali? Obrazložite.

Agencija bo nadalje s v skladu s Priporočilom o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah v stroškovni model BU LRIC+ vključila vsa sredstva, ki sestavljajo regulativno osnovo sredstev (RAB - Regulatory Asset Base) modeliranega omrežja, na podlagi stroškov zamenjave, razen stroškov obstoječih gradbenih sredstev, ki so primerna za ponovno uporabo. Slednje bo vrednotila na podlagi metode indeksiranja, pri čemer bo izhajala iz regulatornih knjigovodskih vrednosti operaterja s pomembno tržno močjo, če so na voljo, v nasprotnem primeru bo agencija izvedla primerjavo z najboljšimi praksami v primerljivih državah članicah. Kadar so sredstva obstoječe gradbene infrastrukture popolnoma amortizirana, ne bodo več vključena v regulativno osnovno sredstev, saj v tem primeru tako kot operaterju s pomembno tržno močjo tudi iskalcu dostopa ne predstavlja več stroškov.

Stroški, zlasti stroški opreme in prenosnih medijev, bodo tako v skladu z metodologijo BU LRIC+ osnovani na tekočih stroških, to je ob upoštevanju današnjih optimalnih tehnologij. Stroški ponovno

uporabljive gradbene infrastrukture pa bodo izhajali iz sedanje vrednosti knjigovodskih listin reguliranega operaterja s pomembno tržno močjo. V skladu s pristopom tekočih stroškov se bo nato sedanja vrednost sredstev indeksirala z indeksom cen življenjskih potrebščin. Stroški nove gradbene infrastrukture, potrebne za gradnjo NGA omrežja, pa se bodo vrednotili po tekočih stroških, v skladu s priporočeno metodologijo, kot je predlagano za ostale stroške.

Nadalje bo agencija v skladu s Priporočilom o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah fiksirala regulativno osnovo sredstev, ki ustreza obstoječim gradbenim sredstvom, primernim za ponovno uporabo, in jih nato prenašala iz enega regulativnega obdobja v naslednje.

Glede na Priporočilo bo agencija določila življenjsko dobo gradbenih sredstev v trajanju, ki ustreza pričakovani uporabni (ekonomski) dobi sredstva, pri čemer je za vode običajna doba najmanj 40 let. Agencija bo tako v stroškovnem modelu BU LRIC+ upoštevala primerno življenjsko dobo investicijskih sredstev in morebitno zamenjavo sredstev v daljšem obdobju poslovanja.

Vprašanje 90: Kakšna bi bila po vašem mnenju ustrezna predlagana življenjska doba celotnega projekta? Obrazložite.

Vprašanje 91: Kolikšna bi bila po vašem mnenju pričakovana uporabna (ekonomska) doba sredstev obstoječe gradbene infrastrukture? Obrazložite.

Agencija bo glede na določila Priporočila o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah v stroškovnem modelu BU LRIC+ upoštevala različne tehnologije kot tudi topologije, ki se najbolj ujemajo z nacionalnimi razmerami, to je z razmerami v različnih geografskih območjih Slovenije. Tako bo agencija poleg tehnologij FTTH in FTTC/VDSL upoštevala tudi tehnologiji 4G (LTE/LTE Advanced) in FTTC/DOCSIS 3.+ v primerih, da na maloprodajnem nivoju slednji tehnologiji v smislu storitev in paketov predstavljata posredni ali neposredni substitut storitvam in paketom preko tehnologij FTTH in FTTC/VDSL. Prav tako bo agencija v modelu upoštevala različne topologije, kot je pri optičnem omrežju točka - točka (ang. Point to Point) ter točka - več točk (ang. Point to Multi-Point).

Nadalje ima agencija v skladu s Priporočilom o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah pri določanju cen dostopa za storitve, ki v celoti temeljijo na bakrenem omrežju, dva možna pristopa:

1. da stroške NGA omrežja prilagodi bakrenemu omrežju, tako, da po potrebi zamenja optične elemente s cenovno ugodnimi bakrenimi elementi v modelu gradnje omrežja NGA, ali
2. kadar je ustrezno, z modeliranjem prekrivnega omrežja NGA, kadar dve omrežji do neke mere souporabljata isto gradbeno infrastrukturo

Vprašanje 92: Ali naj agencija izračuna cene storitev veleprodajnega dostopa do bakrenega omrežja na podlagi v celoti bakrenega omrežja ali naj ceno izračuna z modeliranjem prekrivnega omrežja NGA, kadar NGA in bakreno omrežje (bakreno in optično, FTTH ali FTTC) do neke mere souporabljata isto gradbeno infrastrukturo? Obrazložite izbiro.

Nadalje Priporočilo med drugim določa, da pri nalaganju stroškovno naravnanih cen dostopa lahko agencija po 31. decembru 2016 še naprej uporablja metodologijo za izračun stroškov, ki jo uporablja v času začetka veljavnosti tega Priporočila, če dosega cilje priporočene metodologije za izračun stroškov iz uvodnih izjav 25 do 28 Priporočila, in izpolnjuje naslednja merila:

- če ne modelira omrežja NGA, bi morala odražati postopni prehod z bakrenega omrežja na omrežje NGA;
- uporabljati bi morala metodo za vrednotenje sredstev, ki upošteva, da nekatera gradbena infrastrukturna sredstva v konkurenčnem procesu ne bodo ponovljena;
- metodologiji bi bilo treba priložiti dokumentirane projekcije cen bakrenih omrežij, ki kažejo, da ne bodo bistveno nihale in bodo zato stabilne v dolgoročnem obdobju in da alternativna metodologija izpolnjuje njihov cilj regulativne preglednosti in predvidljivosti ter potrebo po zagotavljanju stabilnosti cen, in
- zahtevati bi smela le minimalne spremembe metodologije za izračun stroškov, ki je v navedeni državi članici že na voljo, da izpolni prva tri merila.

Glede na zgoraj navedena merila bo agencija ponovno izračunala cene dostopa do bakrenega omrežja, saj želi v skladu s Priporočilom o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah upoštevati cilje regulatorne preglednosti in predvidljivosti ter potrebe po zagotavljanju stabilnosti cen brez večjih nihanj. Glede na določila Priporočila o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah bo agencija izračunala cene veleprodajnih storitev z modeliranjem enega učinkovitega NGA omrežja za bakrena in NGA dostopovna omrežja, s čimer se nevtralizira učinek napihnjene količine, ki bi nastal v primeru modeliranja le bakrenega omrežja, saj bi se fiksni omrežni stroški razporedili na zmanjšano število aktivnih bakrenih linij, ki se nižajo zaradi migracij uporabnikov z bakrenega na kabelska, optična in/ali mobilna omrežja. Povečanje stroškov na enoto bo povzročila le količina prometa prehajanja na druge infrastrukture, ki ne bi bile zajete v stroškovni model.

Namen vzpostavitve stroškovne metodologije je torej oblikovanje cen dostopa, ki bodo čim bolj podobne cenam, ki so rezultat učinkovite konkurence. Takšna stroškovna metodologija bo temeljila na modernem učinkovitem omrežju, ki odraža potrebo po stabilnih in predvidljivih veleprodajnih cenah dostopa v daljšem časovnem obdobju, kar preprečuje bistvena nihanja in pretrese, z namenom, da se zagotovi jasen okvir oziroma okolje za investicije in da se omogoča ustvarjanje stroškovno naravnanih cen dostopa, tudi do bakrenega omrežja, ki služijo kot sidro za storitve NGA omrežij, ter ustrezno in skladno obravnavajo vpliv zmanjšanja količin kot posledica prehoda z bakrenih na NGA omrežja, pri čemer se bodo upoštevale tudi posebne nacionalne razmere.

V skladu s Priporočilom o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah, ki določa, da bi morali regulatorji v državah članicah, v katerih se v času začetka veljavnosti tega priporočila cene mesečnega najema popolnoma razvezanega dostopa do krajevne bakrene zanke ne gibljejo v cenovnem območju od 8 do 10 EUR mesečno (cene v letu 2012), čim prej izračunati stroške in iz njih izhajajoče cene dostopa na podlagi priporočene metodologije za izračun stroškov do 31. decembra 2016, pri čemer priporočilo ne zahteva od agencije, da naj uvede cene dostopa v cenovnem območju, kadar uporablja priporočeno metodologijo za izračun stroškov ali metodologijo, ki se uporablja v skladu s Priporočilom o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah. Glede na to, da je obstoječa cena mesečnega najema popolnoma razvezanega dostopa do bakrene krajevne zanke, izračunana na podlagi metodologije BU LRIC+, in da bistveno ne dostopa od cenovnega razpona od 8 do 10 EUR mesečno (cene v letu 2012), priporočenega v Priporočilu, bo agencija izračunala stroške in iz njih izhajajoče cene dostopa na podlagi priporočene metodologije za izračun stroškov pravočasno, torej v ustreznem priporočenem časovnem obdobju.

Glede na Priporočilo o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah bo agencija oblikovala stroškovni model BU LRIC+ tako, da bo omogočal stabilne in predvidljive cene, kar pomeni, da se bo kasneje tudi po zaključku stroškovnega spreminjala le vhodne podatke tega modela, in sicer v vsaj dveh ustreznih obdobjih pregleda, kjer bo agencija ohranjala nadzor cen skozi celotno obdobje. Tako agencija v skladu z določili 38. točke namerava ohraniti metodologijo vsaj dve ustrezni obdobji pregled oziroma vsaj 6 let, medtem ko bo agencija pri izvajanju novega pregleda, praviloma po treh letih, le posodobila

vhodne podatke, ki se vnašajo v metodologijo za izračun stroškov. Če bodo tržne razmere ostale stabilne, bi agencija pri posodabljanju modela praviloma le prilagodila takšne podatke v skladu z dejanskim razvojem posameznih vhodnih cen. Agencija bo tudi objavila posodobljeni rezultat metodologije za izračun stroškov in dobljene cene dostopa v ustreznem obdobju treh let.

Agencija v skladu s Priporočilom ne namerava ohranjati ali uvajati reguliranih veleprodajnih cen dostopa do omrežij NGA v istem ukrepu operaterju s pomembno tržno močjo na območjih takšnih trgov, kjer bo prisotnost naslednjih zaščit konkurence:

Pogoji	Trg 4	Trg 5
EOI (enakovrednost vložkov)	Da	Da (tako na trgu 4 kot na trgu 5)
Tehnična ponovljivost	Da	Da
Gospodarska ponovljivost	Da	Da
Zaščitniki konkurence:		
<ul style="list-style-type: none"> Cene dostopa do bakrenega omrežja -Bakreno sidro za NGA storitve 	Da	
<ul style="list-style-type: none"> Uveljavljanje (utilizacija) nadrejenih pasivnih veleprodajnih produktov 		Da
<ul style="list-style-type: none"> Infrastrukturna konkurenca 	Da	Da

Agencija tako v skladu s Priporočilom o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah na območjih geografskih trgov, na katerih so pogoji iz zgornje tabele izpolnjeni, ne bo ohranila ali uvedla obveznosti nadzora cen. Obveznosti nadzora cen pa bo agencija ohranila ali uvedla na tistih območjih, na katerih takšni pogoji ne bodo izpolnjeni.

Slednje pa ne velja za dostop do gradbene infrastrukture, kot je določeno v Priporočilu, kjer bo agencija za dostop do gradbene infrastrukture uvedla regulirano ceno dostopa do gradbene infrastrukture, ki je del trga proizvoda, ali uvedena kot pomožni ukrep na tem trgu.

Kadar se agencija glede na določila Priporočila o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah odloči, da uvede ukrep EOI, mora v isti končni ukrep vključiti tudi, da ne bo uvedla ali ohranila reguliranih veleprodajnih cen dostopa za veleprodajne vložke omrežja NGA. Pri tem ukrep vključuje podrobnosti in časovni načrt za izvajanje EOI („načrt“). Načrt vključuje posebne mejnike s časovnim načrtom za izvajanje vsakega mejnika. Prvi mejniki bi morali vključevati vsaj obveznosti glede zagotavljanja tehnične ponovljivosti in zagotoviti uvedbo najustreznejših ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI), dogovorov o ravni storitev (SLA) in pogodbenih kazni (SLG), potrebnih za opravljanje ključnih reguliranih veleprodajnih storitev, čim prej, najpozneje pa šest mesecev od uvedbe obveznosti EOI. Navedena določila te točke bo agencija upoštevala pri naložitvi ukrepov, v primeru, da ne bo uvedla ali ohranila reguliranih veleprodajnih cen dostopa za veleprodajne vložke omrežja NGA.

Vprašanje 93: Kateri so po vašem mnenju glavni mejniki? Obrazložite?

V primeru, da se bo agencija odločila za odpravo predhodno uvedenih reguliranih veleprodajnih cen dostopa na podlagi dogovorjenega načrta EOI in operater s pomembno tržno močjo ne zagotovi izvedbe dogovorjenih mejnikov, ima agencija dve možnosti, in sicer lahko:

- ponovno uvede regulirane veleprodajne cene po stroškovni metodologiji BU LRIC+ ter
- uporabi pooblastila za uvedbo kazni v skladu z regulatornim okvirom.

Agencija bo v skladu s Priporočilom o nediskriminaciji in cenovnih metodologijah odločitev glede neuedbe ali ohranitve reguliranih veleprodajnih cen dostopa dopolnila z ukrepi, s katerimi se spremljajo razvoj okolja za naložbe v širokopasovna omrežja NGA in konkurenčni pogoji, in sicer tako, da bo operaterje zaprosila, naj ji v rednih časovnih intervalih zagotavljajo najnovejše informacije o naložbenih načrtih in načrtih uvajanja omrežij NGA. Te informacije bo agencija glede na zakonske možnosti uporabljala skupaj s strokovnjaki Evropske komisije in organizacije BEREC.

Vprašanje 94: Na kakšen način predlagate, da bi agencija od operaterjev s pomembno tržno močjo zbirala najnovejše informacije o naložbenih načrtih in načrtih uvajanja omrežij NGA? V kakšnih časovnih intervalih? Obrazložite.

Direktorat za informacijsko družbo (DID) pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport pripravlja Načrt razvoja širokopasovnih omrežij, za katerega je agencija pripravila strokovne podlage za učinkovito vlaganje v NGA omrežja. Navedeno bo prav tako imelo bistven vpliv na regulatorni pristop pri regulaciji upoštevanih trgov 3a, 3b in 4, saj se z uporabo javnih sredstev pojavljajo delno regulirana omrežja, ki so po svoji naravi odprta, vendar pa je dosedanja praksa pokazala, da zgolj odprtost omrežja brez ostalih regulatornih obveznosti, ne zadostuje za ustrezno urejenost veleprodajnega trga. Zato bo agencija posebno pozornost posvetila ravno odprtim omrežjem, ki so bila zgrajena do sedaj ter skušala s strokovnimi podlagami pomagati DID pri pripravi novih razpisov, z namenom upoštevanja glavnih zahtev reguliranih veleprodajnih trgov in konsistentnega doseganja cilje Digitalne agende.

Vprašanje 95: V primeru izkušenj z operatorskim dostopom do OŠO, navedite svoj pogled na regulacijo teh omrežij.

Seznam uporabljenih kratic

NGA – dostopovno omrežje naslednje generacije

SLA – dogovori o ravni storitev

QoS – kvaliteta storitve

KPI – ključni kazalci uspešnosti

SLG – pogodbene kazni

EOI – enakovrednost vložkov

EOO – enakovrednost učinka

ERT – test ekonomske ponovljivosti

OŠO – odprta širokopasovna omrežja

RPE - register prostorskih enot

Prikaz upoštevni trgov glede na spremembe priporočila Evropske komisije o upoštevni trgih

Priporočilo 2008		Priporočilo 2014	
trg	ime trga	trg	ime trga
4	Dostop do (fizične) omrežne infrastrukture (vključno s sodostopom ali razvezanim dostopom) na fiksni lokaciji (medoperaterski trg).	3a	Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji.
5	Širokopasovni dostop (medoperaterski trg).	3b	Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg.
6	Dostopovni deli zakupljenih vodov ne glede na tehnologijo, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmogljivost (medoperaterski trg).	4	Veleprodajni visokokakovostni dostop na fiksni lokaciji.

Kazalo vprašanj

Vprašanje 1: Ali na podlagi vaših izkušenj, glede na zgornje navedbe, na maloprodajnem trgu s strani povpraševanja obstaja zamenljivost med produkti za množični trg in produkti za visokokakovostni trg? Zakaj?	8
Vprašanje 2: Ali na podlagi vaših izkušenj, glede na zgornje navedbe, na maloprodajnem trgu s strani ponudbe obstaja zamenljivost med produkti za množični trg in produkti za visokokakovostni trg? Zakaj?.....	8
Vprašanje 3: Prosimo odgovorite na pet vprašanj, ki se nanašajo na izdelavo vizije in strategije za dopolnitve trga 3a z virtualno razvezavo in storitvami preko bitnega toka?	11
Vprašanje 4: Ali se strinjate s trditvijo, da so virtualni produkti za lokalni dostop lahko substitut za fizični lokalni dostop do omrežja? Zakaj?.....	11
Vprašanje 5: Katere tehnologije (vektoring, PON, LTE, DOCSIS (ločeno za 3.0 in 3.1), P2P optika) se vam zdijo primerne oziroma neprimerne za virtualne produkte za lokalni dostop? Zakaj?.....	11
Vprašanje 6: Ali se strinjate z ugotovitvijo, da je naložitev virtualne razvezave lokalne zanke v primeru produktov virtualnega lokalnega dostopa sorazmeren ukrep in v primeru katerih tehnologij? Odgovor utemeljite.	11
Vprašanje 7: Pod kakšnimi pogoji bi se odločili za uporabo fizične razvezave lokalne podzanke na bakrenem omrežju? Kolikšno bi moralo pri tem biti število aktivno priključenih končnih uporabnikov, da bi to bilo za vas ekonomsko vzdržno?	11
Vprašanje 8: Ali se strinjate, da veleprodajni trg za lokalni dostop vključuje tudi dostop, ki temelji na nefizičnih oziroma virtualnih produktih, v kolikor ti izkazujejo funkcionalnosti enakovredne ali primerljive s ključnimi značilnostmi fizične razvezave? Zakaj?	11
Vprašanje 9: Ali se strinjate, da veleprodajni trg za lokalni dostop vključuje tudi dostop, ki temelji na nefizičnih oziroma virtualnih produktih, v kolikor ti izkazujejo funkcionalnosti enakovredne ali primerljive s ključnimi značilnostmi fizične razvezave? Zakaj?	12
Vprašanje 10: Ali menite, da so zgoraj navedene funkcionalnosti, ki jih morajo kumulativno izpolnjevati nefizični oziroma virtualni produkti, zadostne za doseganje funkcionalnosti enakovredne ali primerljive s fizično razvezavo lokalne zanke? Zakaj?	12
Vprašanje 11: Ali menite, da so posredni konkurenčni pritiski, ki izhajajo iz kabelskih omrežij in fiksnih brezžičnih širokopasovnih omrežij na maloprodajni ravni, na nacionalni oziroma lokalni ravni dovolj visoki, da omejujejo cene produktov veleprodajnega dostopa na lokalnem nivoju? Zakaj?.....	12
Vprašanje 12: Ali menite, da so posredni konkurenčni pritiski, ki izhajajo iz kabelskih omrežij in fiksnih brezžičnih širokopasovnih omrežij na maloprodajni ravni, na nacionalni oziroma lokalni ravni dovolj visoki, da omejujejo cene produktov veleprodajnega dostopa na lokalnem nivoju? Zakaj?.....	12
Vprašanje 13: Kateri nefizični oz. virtualni produkti, ki izražajo izboljšano kakovost glede na standardni produkt, bi po vašem mnenju lahko bili del veleprodajnega trga za osrednji dostop za izdelke za množični trg? Zakaj?	12
<i>Vprašanje 14: Izvajanje katerih maloprodajnih storitev bi po vašem mnenju moralo biti omogočeno iskalcem dostopa na veleprodajnem trgu za osrednji dostop za izdelke za množični trg? Zakaj?.....</i>	<i>13</i>
Vprašanje 15: Kateri nefizični oz. virtualni produkti, ki izražajo izboljšano kakovost glede na standardni produkt, bi po vašem mnenju lahko bili del veleprodajnega trga za osrednji dostop za izdelke za množični trg? Zakaj?	13
Vprašanje 16: Ali menite, da je veleprodajni dostop, ki temelji na kabelskem ali LTE (FWBA) omrežju, zamenljiv z veleprodajnim osrednjim dostopom preko bakrene parice oziroma optike? Zakaj?	14

Vprašanje 17(za iskalce veleprodajnega dostopa): Ali bi v primeru povišanja cen veleprodajnega osrednjega dostopa preko bakrene parice oziroma optike za 5 - 10% (SSNIP preizkus) prešli na veleprodajni produkt za osrednji dostop na kabelskem ali LTE (FWBA) omrežju? Zakaj?.....	14
Vprašanje 18: Ali menite, da so posredni konkurenčni pritiski, ki izhajajo iz kabelskih ali LTE (FWBA) omrežij na maloprodajni ravni, dovolj visoki, da omejujejo cene produktov veleprodajnega dostopa na osrednjem nivoju? Zakaj?.....	14
Vprašanje 19: Ali menite, da na določenih hrbteničnih delih zakupljenih vodov oziroma drugih primerljivih aktivnih produktov ne obstaja zadostna konkurenca veleprodajne ponudbe, kar bi posledično lahko upravičevalo predhodno urejanje? Zakaj?.....	15
Vprašanje 20: Ali se strinjate, da veleprodajni trg za visokokakovostni dostop vključuje tudi produkte, ki praviloma temeljijo na asimetričnem dostopu, v kolikor ti izkazujejo določene napredne kakovostne karakteristike, kot je navedeno zgoraj? Zakaj?.....	16
Vprašanje 21: Ali menite, da so zgoraj navedene napredne kakovostne karakteristike, ki jih morajo izpolnjevati produkti, ki praviloma temeljijo na asimetričnem dostopu, zadostne za uvrstitev produkta na veleprodajni trg za visokokakovostni dostop? Kolikšno bi bilo pri tem še sprejemljivo agregacijsko razmerje (contention ratio)?	16
Vprašanje 22: Ali menite, da bi bilo ločeno od veleprodajnega trga za visokokakovostni dostop potrebno predhodno regulatorno posredovanje tudi na drugih segmentih vzpostavljenih zakupljenih vodov? Zakaj?	16
Vprašanje 23: Kateri pogoji EOI se vam zdijo še posebej pomembni (tudi v primeru, da trenutno niso vključeni)?.....	17
Vprašanje 24: Prosimo, da se opredelite do vidikov za ugotavljanje sorazmernosti naložitve EOI. Ali menite, da je naložitev EOI nujna v vsakem primeru ali bi bilo v določenih primerih (npr. več OPTM) dovolj EOO? Prosimo, da utemeljite.	18
Vprašanje 25: Ali menite, da bi bilo v primeru več določenih operaterjem s pomembno tržno močjo dovolj, da se jim v okviru naložitve obveznosti enakega obravnavanja naloži le EOO? Zakaj?	19
Vprašanje 26: Ali menite, da so trenutno veljavni posamezni SLA ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije na upoštevnem trgu 3a?.....	21
Vprašanje 27: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.	21
Vprašanje 28: Ali menite, da so trenutno veljavni posamezni SLA ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije na upoštevnem trgu 3b?	22
Vprašanje 29: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.	22
Vprašanje 30: Ali menite, da so v preteklosti predlagani posamezni SLA ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije na upoštevnem trgu 4?	22
Vprašanje 31: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.	22
Vprašanje 32: Ali menite, da so trenutno veljavne posamezne pogodbene kazni (SLG) ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije trga 3a? In zakaj?	23
Vprašanje 33: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.	23

Vprašanje 34: Ali menite, da so trenutno veljavne posamezne pogodbene kazni (SLG) ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije trga 3b? In zakaj?	23
Vprašanje 35: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.	23
Vprašanje 36: Ali menite, da so v preteklosti predlagane posamezne pogodbene kazni (SLG) ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije trga 4? In zakaj?	24
Vprašanje 37: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.	24
Vprašanje 38: Ali menite da bi bilo četrletno objavljane ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI) dovolj pogosto, da bi bilo omogočeno spremljanje izpolnjevanja naložene obveznosti enakega obravnavanja?	25
Vprašanje 39: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kakšno obdobje za objavo ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI) bi bilo po vašem mnenju ustrezno, da bi bilo omogočeno spremljanje izpolnjevanja naložene obveznosti enakega obravnavanja bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.	25
Vprašanje 40: Ali menite, da so trenutno veljavni ključni kazalniki uspešnosti (KPI) ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije trga 3a? In zakaj?	25
Vprašanje 41: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.	25
Vprašanje 42: Ali menite, da so trenutno veljavni ključni kazalniki uspešnosti (KPI) ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije trga 3b? In zakaj?	26
Vprašanje 43: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.	26
Vprašanje 44: Ali menite, da so v preteklosti predlagani ključni kazalniki uspešnosti (KPI) ustrezno oblikovani in bi lahko bili v takšni obliki naloženi tudi v okviru prihodnje regulacije trga 4? In zakaj?	27
Vprašanje 45: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.	27
Vprašanje 46: Ali se strinjate s predlaganimi dopolnitvami trenutno naloženih ključnih kazalnikov uspešnosti (KPI) agencije? Ali bi še kaj dopolnili, spremenili?	27
Vprašanje 47: Na kakšen način bi opredelili zgoraj navedene oziroma predlagane dopolnitve ključnih kazalnikov uspešnosti?	27
Vprašanje 48: Ali menite, da so trenutno predpisane informacije ustrezno oblikovane in bi lahko bile v takšni obliki naložene tudi v okviru prihodnje regulacije trga 3a? In zakaj?	29
Vprašanje 49: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.	29
Vprašanje 50: Ali menite, da so trenutno predpisane informacije ustrezno oblikovane in bi lahko bile v takšni obliki naložene tudi v okviru prihodnje regulacije trga 3b? In zakaj?	30
Vprašanje 51: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.	30
Vprašanje 52: Katere informacije bi po vašem mnenju morale biti predpisane naložene obveznosti v okviru prihodnje regulacije upoštevne trga 4? In zakaj?	30

Vprašanje 53: Ali menite, da je trenutno oblikovana obveznost za vzpostavitev enotnega informacijskega sistema ustrezno oblikovana in bi lahko bile v takšni obliki naložena tudi v okviru prihodnje regulacije trgov 3a, 3b in 4? In zakaj?	31
Vprašanje 54: Če je odgovor negativen, prosimo, navedite kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno spremeniti in zakaj.	31
Vprašanje 55: Ali je trenutni enotni informacijski sistem ustrezno implementiran s tehničnega vidika? In zakaj?	31
Vprašanje 56: Ali bi v zvezi s tem želeli opozoriti še na kakšne pomanjkljivosti?	31
Vprašanje 57: Ali menite, da bi iniciativa k naložitvi informacijskih sistemov vsem infrastrukturnim operaterjem, ki nastopajo na veleprodajnem trgu, pripomogla k večji preglednosti in lažjem delovanju na trgih širokopasovnega dostopa do končnih uporabnikov? Zakaj?	31
Vprašanje 58: Ali menite, da bi bilo potrebno spremeniti dosedanje pristope k spremljanju (nadzoru) KPI-jev?	31
Vprašanje 59: Ali menite, da bi morala agencija za vsako novo maloprodajno ponudbo definirati tudi ustrezne veleprodajne (fizične in virtualne) produkte kot take ali pa bi bilo za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev dovolj, da je zagotovljena tehnična ponovljivost novih storitev na ustreznih veleprodajnih produktih? Obrazložite.....	35
Vprašanje 60: Vprašanje: Kako bi po vaše določili potrebne funkcionalnosti in tehnične parametre za posamezen tip dostopa? Prosimo opredelite.	35
Vprašanje 61: Ali menite, da bi morala agencija v okviru nalaganja obveznosti operaterju s pomembno tržno močjo tudi podrobno predpisati oziroma določiti seznam ustreznih veleprodajnih produktov dostopa? Zakaj?	36
Vprašanje 62: Ali menite, da bi morala agencija v okviru nalaganja obveznosti operaterju s pomembno tržno močjo tudi podrobno predpisati oziroma določiti seznam ustreznih veleprodajnih produktov dostopa? Zakaj?	36
Vprašanje 63: Kakšen bi po vašem mnenju moral biti rok v posameznih primerih skladno z navedenimi dejavniki? Obrazložite.	36
Vprašanje 64: Kdo bi po vašem mnenju moral opravljati preizkus tehnične ponovljivosti; agencija ali regulirani operater? Zakaj?	37
Vprašanje 65: Kakšen bi bil po vašem mnenju sprejemljiv rok za posredovanje navedenih informacij o novih maloprodajnih ponudbah?	37
Vprašanje 66: Kakšne podatke in informacije bi bilo potrebno vključiti kot del obvestila, ki bi ga agencija zahtevala od operaterja s pomembno tržno močjo, da bi lahko na njegovi podlagi učinkovito izvedla preizkus tehnične ponovljivosti?	37
Vprašanje 67: Ali menite, da je naložitev opisane prepovedi v primeru neizvedljivosti tehnične ponovljivosti ustrezna?	38
Vprašanje 68: Ali menite, da je naložitev takšne prepovedi dovolj za preprečevanje zlorab prevladujočega položaja na trgu s strani reguliranega operaterja? Zakaj?	38
Vprašanje 69: V kolikor menite, da bi bilo potrebno pri tem uvesti še dodatne zaščitne mehanizme, jih prosimo, navedite.....	38
Vprašanje 70: Ali menite da je geografska segmentacija v primeru analiz upoštevni trgov 3a, 3b in 4 potrebna? Odgovor utemeljite.....	40
Vprašanje 71: Predlagajte katera geografska enota bi bila po vašem mnenju najprimernejša za izvedbo geografske analize posameznega upoštevne trga za veleprodajni dostop do širokopasovnega omrežja in predlog utemeljite.....	41

Vprašanje 72: Ali lahko identificirate glavne ovire za vstop na trg/del trga? Pojasnite.....	41
Vprašanje 73: Ali kot operater diferencirate maloprodajne cene glede na geografsko področje? Če je odgovor pozitiven, na kakšni osnovi?	41
Vprašanje 74: Ali imate različne tržne strategije za različna geografska področja?	41
Vprašanje 75: Katere prodajne stroške predlagate, da se vključi v izračun? Stroške na podlagi enako učinkovitega operaterja (EEO) ali stroške prilagojenega enako učinkovitega operaterja (adjusted EEO). Zakaj?	45
Vprašanje 76: Kateri bi bil po vašem mnenju ustrezen stroškovni standard za posamezne stroškovne kategorije (LRIC+, FAC, kombinacija)? Zakaj?.....	46
Vprašanje 77: Ali lahko argumentirano predlagate ustrezno metodo amortizacije?	46
Vprašanje 78: Koliko bi po vašem mnenju morala biti vrednost WACC za NGA? (argumentirano)	46
Vprašanje 79: Katere maloprodajne stroške vključujete v obračun maloprodajne operacije in v kakšnih deležih? (argumentirano).....	46
Vprašanje 80: Ali se strinjate, da se kot regulirani veleprodajni stroški v ERT uporabijo cene iz vzorčne ponudbe reguliranega operaterja?	47
Vprašanje 81: Na kakšen način bi bilo po vašem mnenju najprimerneje upoštevati količinske popuste in popuste dolgoročnih sporazumov?	47
Vprašanje 82: Ali ste operaterji, ki gostujete na omrežjih reguliranega operaterja pripravljeni poročati lastne podatke o drugih (nereguliranih) omrežnih stroških za potrebe ERT ?	47
Vprašanje 83: Katero referenčno časovno obdobje (dobo) bi po vašem mnenju bilo ustrezno za uporabnika na bakrenem omrežju in za uporabnika na NGA omrežju?	48
Vprašanje 84: Glede na katere kriterije določate, kateri produkti bodo vodilni in kateri ne? Kakšna bi bila vaša definicija vodilnega produkta?	48
Vprašanje 85: Katera stopnja agregacije se vam zdi najbolj primerna (ne glede na kasnejše izsledke analize)? Zakaj?	48
Vprašanje 86: Kako predlagate, da se oceni neregulirane komponente paketa?	49
Vprašanje 87: Na kakšen način je po vašem mnenju ustrezno upoštevati promocije in občasne popuste?.....	49
Vprašanje 88: Ali se strinjate, da zgoraj navedene hitrosti (30 Mb/s in 100 Mb/s) predstavljajo bitne hitrosti z uporabniško izkušnjo?	50
Vprašanje 89: Obenem bi agencija ob upoštevanju nacionalnih značilnosti (trenutna utilizacija) kot parametre določila tudi drugačen, višji delež izkoriščenosti (utilizacije) omrežja? Kolikšno stopnjo uveljavljanja tega v stroškovnem modelu BULRIC+ bi predlagali? Obrazložite.	50
Vprašanje 90: Kakšna bi bila po vašem mnenju ustrezna predlagana življenjska doba celotnega projekta? Obrazložite.	51
Vprašanje 91: Kolikšna bi bila po vašem mnenju pričakovana uporabna (ekonomska) doba sredstev obstoječe gradbene infrastrukture? Obrazložite.	51
Vprašanje 92: Ali naj agencija izračuna cene storitev veleprodajnega dostopa do bakrenega omrežja na podlagi v celoti bakrenega omrežja ali naj ceno izračuna z modeliranjem prekrivnega omrežja NGA, kadar NGA in bakreno omrežje (bakreno in optično, FTTH ali FTTC) do neke mere souporabljata isto gradbeno infrastrukturo? Obrazložite izbiro.	51
Vprašanje 93: Kateri so po vašem mnenju glavni mejniki? Obrazložite?	53
Vprašanje 94: Na kakšen način predlagate, da bi agencija od operaterjev s pomembno tržno močjo zbirala najnovejše informacije o naložbenih načrtih in načrtih uvajanja omrežij NGA? V kakšnih časovnih intervalih? Obrazložite.	54

Vprašanje 95: V primeru izkušenj z operatorskim dostopom do OŠO, navedite svoj pogled na regulacijo teh omrežij..... 54